Nr. 337 | Kraków, niedziela 6 grudnia 1908. | Rocznik XVII.

Redakcya i Administracya: Kraków, ulica Filipa L. 11 (I. piętro).

Adres na telegramy: Naprzód, Kraków. Telefon Nr 398. — Konto czekowe Nr 834.095.

Prenumerata miesięczna: z odsyłką 2 K, bez odsyłki 1 K 60 h, zagranicą 2 mk. 30 fen., 3 fr. 50 ctm., 2½ szyl., 70 ctm. ameryk. Prenumerata tygodniowa w Krakowie 40 h, z dostawą do domu 46 h.

Numer 8 h, poświąteczny 4 h.

NAPRZÓD

Organ centralny polskiej partyi socyalno-demokratycznej.

Wychodzi codziennie (z wyjątkiem niedziel i świąt) o godzinie 5 popołudniu, a nadto w poniedziałki i dni poświąteczne o godzinie 9 rano.

Dział inseratowy: Kraków, pl. WW. Świętych 8, I. p.

Ogłoszenia (inseraty) kosztują od miejsca wiersza jednoszpaltowego drobnym drukiem (petitem) za pierwszy raz 20 halerzy, następnie po 10 hal. — Nadesłane od miejsca wiersza drukiem petitowym po 40 hal. za każdy raz. Śluby, zaręczyny i nekrologi po 80 hal. od wiersza za każdy raz.

Załączniki (prospekty i t. d.) przyjmuje się za cenę 2 kor. za 100 egzemplarzy dla zamiejscowych, a 1 kor. za 100 egzemplarzy dla miejscowych prenumeratorów.

Reklamacye otwarte są wolne od opłaty pocztowej. — Redakcya rękopisów nie zwraca i bezimiennych listów nie uwzględnia.

Z mowy posła tow. Adlera.

Z mowy posła dra Adlera, wygłoszonej na czwartkowem posiedzeniu Izby posłów, podajemy kilka wyjątków, które obudziły szerokie zainteresowanie.

Odnośnie do stanu wyjątkowego w Pradze powiedział: My socyalni demokraci, tak Niemcy jak i Czesi, Polacy, Włosi i Słoweńcy, jesteśmy wszyscy co do tego zgodni, że potępiamy demonstracye w Pradze; jesteśmy jednak i co do tego zgodni, że potępiamy demonstracye w niemieckiej części Czech. Zemstą nie robi się polityki i żaden naród nie wywalczył sobie jeszcze praw przez wykonywanie zemsty. Niemcy i Czesi, którzy pod względem siły, wpływu i bogactwa maszerują na czele ludów Austryi, powinni sobie powiedzieć: Bezprawie wobec drugiego nie daje nam żadnego prawa, nie daje nam wolności do popełniania bezprawia. (Żywe oklaski u socyalistów).

Przypatrzcie się prasie burżuazyjnej, począwszy od najliberalniejszej między liberalnemi, od „Neue fr. Presse“ do najbardziej chrześcijańskiej „Reichspost“. Jedno wycie, jeden wrzask! Zgodne są co do jednego błogosławieństwa, t. j. błogosławią szubienicę, błogosławią kata; wszystko, czego nauczyły się z ostatnich 60 lat smutnej historyi, objawiają w apelu do szubienicy, do kata, do gwałtu.

O bar. Bienercie.

Przypatrzmy się temu rządowi, który tu siedzi. Jeżeli istnieje ktoś, który nie wie, dlaczego istnieje na świecie (Wesołość), to jest nim rząd bar. Bienertha. Mówią, że jego przeznaczeniem jest tylko wypełnić lukę aż do utworzenia koalicyi, aby potem zniknąć. (Wesołość). Czy jest on w stanie utworzyć koalicyę? Nie! Z dnia na dzień jest mniej w stanie to zrobić. A czy prezydent gabinetu sądzi, że ludy można uspokajać szubienicą, że szubienica jest odpowiednim instrumentem do utworzenia ministerstwa, a w szczególności ministerstwa koalicyjnego? Muszę przyznać, że podziwiam wytrwałość bar. Bienertha. Inny na jego miejscu byłby dawno powiedział: „Nie mogę tego zrobić, muszę iść, proszę wybrać mądrzejszego“. Ale ani minister, ani jego poplecznicy tak nie mówią, a wiadomo przecież, że nigdy niewiadomo, kto za bar. Bienertha mówi; najczęściej robi to dr Gessmann. (Wesołość). Minister nie mówi, że musi iść, gdyż jest politycznie nieudolny, lecz ciągle grozi, że parlament musi iść. Nie, panowie, tak się nie stanie. Minęły te czasy, kiedy parlamentowi i ludom kazano pokutować za niezdolność jakiegoś biurokraty. (Żywe oklaski u socyalistów).

„Patryotyzm“ dziwnego nabożeństwa.

My socyalni demokraci wiemy doskonale, kim są ci ludzie, którzy bez żadnej odpowiedzialności wszystkiem kierują. Chcę w kilku słowach tę rzecz wyjaśnić. My socyalni demokraci jesteśmy republikanami i nigdy tego nie zapieraliśmy się. Wiemy jednak, że to państwo i jego konstytucya są gruntem, na którym proletaryat ma walczyć. Uznajemy dany fakt i liczymy się z nim. Mamy żądania o wiele bliższe urzeczywistnienia, aniżeli nasz program co do formy rządu. Odnośnie jednak do zapatrywania panów, którzy jesteście monarchistami, a które to zapatrywanie respektujemy jak każde inne przekonanie, chciałbym panów o jedno się zapytać: Gdybym był monarchistą, jak nim nie jestem, zadowoliłbym się przecież jednym monarchą! (Żywe oklaski i wesołość). Nie rozumiem monarchizmu, który ma jednego cesarza, któremu się urządza jubileusze — i tajnego cesarza, któremu pozwala się rządzić sobą. Nie pojmuję szczerości uczuć zapewnianych tam, gdzie każdy wie, że nie liczycie się z teraźniejszem panowaniem, lecz spekulujecie na przyszłość, o której oficyalne jest życzenie, aby nastąpiła w jak najodleglejszej przyszłości. (Żywe oklaski u socyalistów). Tej dwuznaczności nie rozumiem. Gdybym był zdania, że ktoś inny lepiej to potrafi aniżeli cesarz Franciszek Józef, powiedziałbym to otwarcie. Ale ta polityka jest nietylko wcale niepiękną, lecz nawet niebezpieczeństwem dla państwa.

O ubezpieczeniu społecznem.

My, socyalni demokraci witamy ten postęp Austryi, który parlament zakończy i zakończyć musi. Wszystkim tym, którzy w ministerstwie spraw wewnętrznych temu dziełu poświęcili swą pracę i wiedzę, wyrażamy nasze podziękowanie. Ale bar. Bienerth nie należy do tych, którzy pracowali i którym należy się podziękowanie. Jego zadaniem nie było wypracowanie projektu, bo na tem polu nie jest fachowcem; zadaniem jego, jako odpowiedzialnego ministra było chronić pracę jego urzędników przed zewnętrznymi wpływami. Jego zadaniem było chronić tę pracę przeciw demagogicznem, nieodpowiedzialnem wtrącaniem się Gessmanna. My nie występujemy przeciw planowanej organizacyi ubezpieczenia w interesie naszej partyi.

Wybijcie sobie z głowy bajkę posła Gessmana, jakoby organizacya socyalnej demokracyi robioną była w kasach chorych. (Wesołość u socyalistów). To jest głupstwo. Ze wszystkich kas tylko ⅓ jest w ręku socyalistów i właśnie w tych miejscowościach rozporządza partya taką organizacyą polityczną i zawodową, że zarządzanie kasą jest dla niej tylko ciężarem. Kroki Gessmana nas nie dotkną, ale dotkną ubezpieczenie na wypadek niezdolności do pracy, a jeszcze więcej ubezpieczenie na wypadek choroby. Wytężymy wszystkie nasze siły, aby z projektu zrobić coś pożytecznego. (Żywe oklaski u socyalistów).

O aneksyi Bośni.

Rząd wymaga od nas, abyśmy ustawę o aneksyi uchwalili bez dyskusyi. My jednak pierwiej dobrze się tej ustawie przypatrzymy, a jeżeli w delegacyi zaprotestowaliśmy przeciw aneksyi, która nie wzmacnia Austryi, lecz ją naraża na niebezpieczeństwo, to już dziś słuszność tego protestu została uzasadnioną. Nie możemy przeszkadzać koronie wydać edyktu o aneksyi; ludów Austryi nie pyta się nikt w takich sprawach, jak nie pytano ludów Bośni. Niewątpliwem jest, że aneksya naraziła Austryę na największe niebezpieczeństwa, że stoimy przed ciężkiem zagrożeniem pokoju. Nie można zaprzeczyć, że ze strony Serbii i Czarnogóry byłoby szaleństwem prowadzić wojnę; nawet w parlamencie serbskim znalazł się człowiek, który miał odwagę przeciw takiemu szaleństwu protestować, a człowiekiem tym był socyalny demokrata.

Każdy krok, prowadzący do wojny, uważamy za szaleństwo; rząd wspólny i rząd austryacki oskarżamy o wyrządzenie przemysłowi austryackiemu wielkiej szkody przez wywołanie bojkotu ze strony Turcyi. Już dziś dziesiątki tysięcy robotników w Czechach, na Morawach, na Śląsku, Austryi Dolnej skarżą się na okropne bezrobocie. jakiego już od lat nie mieliśmy.

Oto powody, dla których potępiamy obecną politykę rządu.

Towarzysze! Agitujcie za prasą robotniczą! Żądajcie wszędzie „Naprzodu“

„Od parlamentarnych rządów, uchowaj nas, Boże!“

Gdy niedawno nadmierna szczerość niepohamowanego wielomówcy „na tronie“ jaskrawiej, niż kiedykolwiek zdyskredytowała wiarołomną polityką pruskiego absolutyzmu, mogło się zdawać, że burżuazyjne sfery niemieckiego społeczeństwa nabrały nagle... rewolucyjnego animuszu. Jakąż to wojnę papierową i obrazkową wypowiedziano staromodnym rządom opatrznościowym! Lada tchórzliwy filister przestał się krztusić od najpieprzniejszej bodaj obrazy majestatu. Rozmowy prywatne i zgromadzenia publiczne, „ogniska domowe“ i tingle-tangle, gazety i teatry wrzały gniewnem oburzeniem lub tryskały zjadliwym humorem — a wszystko pod adresem ostrowąsego „pana i władcy“. Prokuratorya, boleśnie ugodzona zagadkowem odprusaczeniem niewolniczej zazwyczaj opinii publicznej, przerażona homerycznym śmiechem Europy, zamarła w posągowej bezczynności. I dzięki temu, jeszcze bardziej rozpętała się burza piorunów gazeciarskich, z większą jeszcze siłą lunął grad sarkastycznych dowcipów, ilustrowanych karykatur, zmyślonych wywiadów.

Gdy jednak sprawa przyszła przed forum parlamentarne, cała ta nawałnica gniewu i ironii okazała się kiepskim humbugiem cyrkowym. Zamiast zapowiadanego tytanicznego boju przedstawicieli narodu z rządami osobistymi feodalnego suwerena, zainscenizowano dla „opinii“ cesarsko-kanclerski balet ze stenografowanemi tyradami błaznów liberalno-burżuazyjnych i z pantominą załamywania rąk przez augurów partyi rządowej.

Jedynie socyaliści przerwali obłudną komedyę surowym okrzykiem mas ludowych: Chcemy odpowiedzialnego rządu, chcemy udziału w decyzyach o wojnie i pokoju! Zmilkli na moment komedyanci, przycichły fonografy, umknęli za kulisy wylękli magowie. Ale wnet zmiarkowali, że sukurs pewnej części wolnomyślnych, Polaków i innych opozycyonistów, gotów umożliwić socyalnym demokratom zamierzony przewrót konstytucyjny. Więc prędko na inną nutę nakręcono fonografy, puszczono na arenę pajaców i augurów.

I urządzono apoteozę. Fonografy zagrały hymn uwielbienia: „Ufnością darzmy wład-

Gospodynie! Czyńcie wszystkie **zakupy przedświąteczne** w sklepie robotniczego stowarz. spożywczego **„NAPRZÓD“** Kraków, Wiślna 8.

Dr W. WERESAJEW.

Wspomnienia lekarza z wojny rosyjsko-japońskiej.

Anarchia.

Dyscyplina w oczach wszystkich zaczynała się coraz bardziej rozluźniać.

— Porąbię cię szablą, ty łajdaku! — wrzeszczy oficer.

— A ja nadzieję cię na bagnet! — krzyczy sołdat w odpowiedzi. — Jakiś teraz odważny! Ale gdzie to byłeś podczas bitwy?... Leżałeś tam, za grobem, a nas to naprzód posłałeś?...

Chodziły straszne pogłoski o tem, jak żołnierze rozprawiali się z oficerami. Opowiadano następujący wypadek z pewnym pułkownikiem:

W dali ukazali się zabajkalscy kozacy; z powodu żółtych czapek i lampasów u spodni wzięto ich za Japończyków i momentalnie powstała panika, żołnierze przerwali szeregi i zaczęli jak obłąkani strzelać do kozaków. Pułkownik rzucił się na swoich ludzi, zaczął ich przeklinać, i aby ich przestraszyć, wystrzelił dwa razy z rewolweru w powietrze. Żołnierze otoczyli go.

— Czego chcesz? Jak śmiesz strzelać do nas?

Dali do niego kilka strzałów i rzucili się z bagnetami.

Wszystko to jest faktem. Pułkownik nazywał się Timotiejew. Nie zabili go, lecz w trzy tygodnie po tym wypadku umarł w Gunczulinie wskutek odniesionych ran.

— — — — — — — — — —

Dyscyplina rozluźniała się coraz bardziej. Znikały formy, które zdały się być mocniejsze od stali. Spasiony generał, wysiadając z karety, krzyczał jak wściekły na jakiegoś porucznika. Ten odpowiadał mu. Wywiązała się kłótnia. Gromadka oficerów stała wokoło. Nadjechałem. Porucznik był blady, głęboko wzruszony i krzyczał zadyszany:

— Ani myślę pana słuchać! Nie służę ekscelencyi, tylko Rosyi i carowi!

Wszyscy oficerowie zapalali się i skupili tuż przy generale.

— Niech nam ekscelencya powie, gdzie był w czasie bitwy? — krzyczał z płonącemi oczyma mały, opalony pułkownik. — Przez pięć miesięcy byłem na linii bojowej i nie widziałem więcej jak jednego generała!... Gdzie pan był w czasie odwrotu?... Wszystkie czerwone spodnie pochowały się, jak pluskwy po szparach, my sami musieliśmy się przerzynać! Każdy się bił, jak umiał, a wyście uciekli! A teraz, z tyłu, wyłażą wszyscy ze szpar i chcą na nowo dowodzić!...

— Tchórze! Czerwone portki! — krzyczeli oficerowie.

Pobladły generał siadł spiesznie do karety i odjechał.

— Hołota!... Sprzedaliście Rosyę!... — biegło za nim.

— — — — — — — — — —

Na dworcu, w wagonach kolejowych roiło się od pijanego żołdactwa. Tam stały wagony oficerskich związków konsumowych. Pudełka, balony i paczki leciały na ziemię. Sołdaci rabowali w oczach wszystkich. Rozbijali paczki, napełniali kieszenie cukrem, szukali flaszek z rumem i koniakiem i pudełek z lepszym tytoniem.

— Hej, ty, wasze błagorodie! Patrzajno! — woła do mnie pijany sołdat, grożąc mi flaszką z rumem. — „Twoi bracia już się dosyć nażywali! Teraz na nas kolej!

Inny sypał jak śniegiem białym cukrem do błota i z pasyą deptał go nogami.

— Macie wasz cukier!... Sami kupujecie go po 15 kopiejek, a sołdat musi płacić 40!... A żołdu dostaje 43½ kopiejki!... Tak, żryjcie swój cukier!...

— Patrzaj, jak ja piję! — zaczął pierwszy, występując naprzód. Przystąpił aż do głowy mego konia i zaczął ostentacyjnie wychylać flaszkę. Potem odstąpił i spojrzał na mnie: — Idź na posterunek karny... Su ukinsynu!... Sami pijecie jak czorty! Ale do nas się mówi: „Skąd masz wódkę? Szeregowiec nie powinien pić wódki!... Cztery godziny karnego posterunku!“ — No idź na posterunek! Idź, albo...

Krew zalała mu twarz i rzucił się na mnie. Odjechałem — sołdat obrzucał mnie przekleństwami.

— — — — — — — — — —

Czekaliśmy na stacyi na pociąg. Był ogromny ścisk. Oficerowie spacerowali lub siedzieli przy małych stoliczkach z przekąskami. Między stołami kręcili się żołnierze i sprzedawali japońskie i chińskie bibeloty.

— Ile kosztuje wachlarz? — spytał siedzący przy stoliku pułkownik.

— Dwa ruble, wasze błagorodie!

— Za drogo — powiedział pułkownik obojętnie i położył wachlarz.

— Za drogo? Czy pan ma taką małą pensyę? — odparł żołnierz, groźnie spoglądając.

Pułkownik wstał, udał że musi wyjść i skierował się ku wyjściu.

— Za drogo! — krzyczał za nim sołdat. — Nie chcesz dać sołdatowi zarobić kopiejki! Małoś to nazbijał pieniędzy! Ty, sukinsynie!

— — — — — — — — — —

Sołdaci na stacyach szli prosto do restauracyi pierwszej i drugiej klasy i pili wódkę przy bufecie. Sprzedawanie gorzałki żołnierzom było zabronione, o ile wiem, ale bufetowi dawali im chętnie tyle wódki, ile chcieli. Inaczej sprawa brała kiepski obrót. Sołdaci rozwalali bufet i tłukli wszystko dokoła w kawałki. Przejeżdżaliśmy koło wielu stacyj, gdzie już nie było można nic dostać. Bufety i wszystkie meble na sali były potrzaskane, a poprzez wybite szyby wdzierało się syberyjskie zimno.

Oficerowie milczeli, trwożnie spoglądając na siedzących przy stołach sołdatów, szybko wychylali przy bufecie kieliszki i uciekali. W moich oczach pijany frajter, rozkraczywszy szeroko nogi i stojąc przy stole, częstował typowo rosyjskiemi przekleństwami komendanta stacyi, stojącego o kilka kroków. Ten patrzał w bok i udawał, że nic nie słyszy.

— Dlaczego bracie odwracasz mordę? He, ty, wasze błagorodie! Do ciebie mówię!

cę“ *), klowni padli na kolana, ze skruchą bijąc się w piersi, a jeden z głównych augurów, wznióśszy ręce, modlić się począł: „Od parlamentarnych rządów, niech nas Bóg uchowa“ *).

Rozbawiona publiczka burżuazyjna niezawodnie tą „feeryą“ się zadowolni i, zapomniawszy o burzliwych anti-kaiser-tagach, ukręci łba przewrotowym planom socyalistów. Poczem na finał „bojów o konstytucyę“ znowu dany będzie taniec obietnic nieodpowiedzialnego kanclerza o odpowiedzialności za „ostrowąsego wielomówcę“.

*) Mowa Juncka (nar.-lib.) podczas debaty konstytucyjnej w parlamencie berlińskim.
*) Mowa v. Dircksan (rządowiec).

O sądach doraźnych.

Sądy doraźne są unormowane procedurą karną z r. 1873. Są dwa rodzaje sądów doraźnych, a mianowicie: 1) sądy doraźne, ustanowione przez namiestnika; 2) sądy doraźne, ustanowione przez ministra spraw wewnętrznych.

Pierwsze sądzić mogą tylko zbrodnię rozruchu z §§ 73 i 74 kodeksu karnego; drugie sądzić mogą nadto zbrodnię mordu, rabunku, podpalenia i uszkodzenia cudzej własności. Sądom doraźnym podlegają tak osoby cywilne, jak i wojskowe. W sądach doraźnych rozprawa i ogłoszenie wyroku są jawne; obrońcę, o ile oskarżony go sam nie ustanowi, nadaje się z urzędu. Oskarżony, uznany winnym jednogłośnie, o ile przekroczył 20 rok życia, musi być zasądzonym na śmierć.

Środków prawnych przeciw temu wyrokowi niema, również odrazu prawomocnym jest wyrok uwalniający, wydany przez sąd doraźny. Podanie o łaskę nie wstrzymuje kary śmierci, która musi być w ciągu 2 godzin wykonaną; na prośbę zasądzonego można mu dać dalszą jednogodzinną zwłokę. Kat musi być ciągle do dyspozycyi wraz z pomocnikami. Za wykonanie wyroku śmierci kat dostaje 50 koron, pomocnicy po 10 K. Nadto dostaje kat zwrot kosztów podróży i 10 K dziennie dyet. Postępowanie przed sądem doraźnym nie śmie trwać w jednej sprawie dłużej niż 3 dni. Jeżeli jednomyślny wyrok zasądzający nie zapadnie w ciągu 3 dni lub jeżeli wyrok zasądzający w ciągu 3 dni zapadły nie jest jednomyślnym, sprawa przechodzi do sądów zwykłych.

Również ciężarne kobiety i ciężko chorzy nie podpadają sądom doraźnym. Wyrok uwalniający zapaść może jednomyślnie lub większością głosów. Osoby zasądzone niżej lat 20, podpadają przed sądami doraźnymi karom od 5 do 20 lat, tak samo osoby powyżej lat 20 w razie łagodzących okoliczności, o ile przez wykonanie kary śmierci w jednym lub kilku wypadkach dano przykład odstraszający, potrzebny do przywrócenia spokoju. Ustanowienie sądów doraźnych nie podlega zatwierdzeniu parlamentu. Sądy doraźne w powierzonych sobie sprawach wykluczają kompetencyę innych sądów, a więc także i sądów przysięgłych.

Oczywiście, że w terytoryach, w których obowiązują sądy doraźne, istnieją tak trybunały karne, jak i sądy przysięgłych dla innych spraw karnych, nie należących do sądów doraźnych.

Od zaprowadzenia sądów doraźnych trzeba odróżnić: zniesienie zupełne sądów przysięgłych i zaprowadzenie stanu wyjątkowego.

Zupełne zastanowienie sądów przysięgłych we wszystkich zbrodniach i występkach do nich należących, następuje w pewnem terytorium nie przez ogłoszenie sądów doraźnych, lecz przez rozporządzenie całego ministeryum. Może ono trwać tylko rok, musi być ogłoszone w dzienniku ustaw państwa i obu Izbom Rady państwa natychmiast przedłożone; musi być to zastanowienie uchylonem, jeżeli bądź Izba posłów, bądź Izba panów po przedłożeniu im tego rozporządzenia uchylenia zażąda.

Zaprowadzenie stanu wyjątkowego następuje tylko za zgodą cesarza, na mocy rozporządzenia całego ministeryum. Wywołuje ono zawieszenie pewnych w rozporządzeniu wymienionych praw zasadniczych obywatelskich co do stowarzyszeń, zgromadzeń, gazet itd. Rozporządzenie ministerstwa musi tu także być przedłożone obu Izbom parlamentu i to najpierw Izbie posłów do decyzyi.

O reformę konstytucyi w Niemczech.

Od 3 dni toczy się w parlamencie dyskusya nad wnioskami o rozszerzenie praw konstytucyjnych. Debatę wywołały 3 wnioski: 1) socyalnych demokratów, który żąda, aby parlament miał głos rozstrzygający przy wypowiadaniu wojny i zawieraniu pokoju oraz przy nominacyi kanclerza państwa; 2) stronnictw wolnomyślnych, który żąda gwarancyi, że cesarz nie będzie wtrącał się samowładnie w sprawy państwowe; 3) Polaków, który żąda, aby parlament musiał być zwołany, jeżeli tego zażąda $^1/_3$ część posłów.

Czy wnioski te doprowadzą do realnego celu, to jeszcze kwestya; w każdym razie już dziś skonstatować można wielki sukces moralny parlamentu nad rządem. Pisma konserwatywne, które przeciwne są wszelkiemu rozszerzaniu kompetencyi parlamentu, głosiły, że rząd nietylko w debacie udziału nie weźmie, lecz że nawet w chwili jej rozpoczęcia demonstracyjnie opuści salę. Tymczasem stało się coś przeciwnego: reprezentanci rządu z sali nie wyszli, a sekretarz stanu dla spraw wewnętrznych i zastępca kanclerza Bethman-Hollweg złożył oświadczenie, że rząd wyjaśni swe stanowisko, gdy będzie miał przed sobą sprecyzowany w uchwałę wniosek parlamentu.

Wobec dotychczasowego traktowania parlamentu przez rząd jest to w każdym razie bardzo znamienny objaw i nie omylimy się, jeżeli tę zmianę przypiszemy debacie nad interwiewem cesarskim, która nie doprowadziła wprawdzie do pozytywnej uchwały, ale w każdym razie podniosła powagę parlamentu wobec przemożnej biurokracyi, powołującej się na swą misyę „z łaski cesarza“. Rząd chciał wszelkimi sposobami uniknąć drugiej podobnej debaty, w której wcale nie oszczędzono osoby cesarza i dlatego bał się sprowokować parlament przez wydalenie się z sali. Za obopólną cichą zgodą rządu i parlamentu nie tykano więcej interwiewu i osoby cesarza; uznano, że w sprawach, stojących w związku z polityką państwa, należy jedynie zwracać się do kanclerza jako do tego, który za wszystkie akta rządowe — a więc i za wynurzenia cesarza — jest odpowiedzialny.

Teraz zależy od parlamentu, jakie konsekwencye wyciągnie z powyższego faktu. Z dotychczasowego przebiegu dyskusyi wniosku na przyszłość wyciągnąć nie można. Stosunki w parlamencie są tego rodzaju, że o uchwaleniu jedynie racyonalnego wniosku socyalistów mowy niema; dla stronnictw burżuazyjnych jest on „za daleko idącym“. Najlepiej okazało się to po zachowaniu się narodowo-liberalnych: oni, którzy przez posła Bassermana najostrzej wystąpili w debacie nad interwiewem przeciw rządom osobistym, teraz cofają się i odżegnywują się od myśli, że w Niemczech parlament może uróść do tego znaczenia, że będzie mógł myśleć o zmianie dotychczasowego systemu rządów urzędniczych na parlamentarny. Że konserwatyści obawę tę głośno wypowiedzieli, jest z punktu widzenia ich światopoglądu zupełnie naturalnem i nikt pod tym względem nie miał iluzyi.

Z telegramów wiadomo, że ostatecznie wnioski przekazano komisyi. Idzie zatem o to, jaka je czeka przyszłość. Socyaliści wraz z centrum, wolnomyślnymi i Polakami stanowią wprawdzie większość parlamentu, ale dwuznaczne stanowisko narodowo liberalnych w połączeniu z jawnie wrogiem stanowiskiem konserwatystów może dla rządu być dość silną podnietą dla odrzucenia ewentualnej uchwały większości przez nieuchwalenie jej — jak tego konstytucya wymaga — przez radę związkową. Gdyby sprawa wzięła taki obrót, mogłaby większość parlamentu mimo to postawić na swojem, mając w rękach tak znakomity środek presyi na rząd, jakim jest niepomyślna sytuacya finansowa Rzeszy. Parlament, uchwalając rządowi nowe podatki, mógłby szukać wobec wyborców usprawiedliwienia tylko w tem, że w zamian osiągnął ważne ustępstwa wolnościowe.

Położenie jest obecnie dla parlamentu bardzo pomyślne i tylko od jego stałości będzie zależało, czy potrafi je wyzyskać. Taka konjunktura, jak obecna, nie powtórzy się tak rychło.

List ze Śląska.

Konferencya organizacyi kobiecej P. P. S. D. na Śląsku.

W naszym ruchu partyjnym na Śląsku Cieszyńskim organizacya kobieca wykazała w ostatnim roku znaczny postęp. Praca uświadamiania robotnic coraz mniej napotyka niechętnych wśród towarzyszów, a i szerokie koła kobiece teraz już większy opór stawiają ogłupiającej demagogii klerykałów. Najlepszym miernikiem wzrostu organizacyi jest ciągły dopływ prenumeratorek „Głosu kobiet“, który tem popularniejszy się staje, im z większą wściekłością naciera nań jezuicka „Gwiazdka cieszyńska“.

Na dzień 22 listopada b. r. zwołana została przez kobiecy komitet P. P. S. D. na Śląsku II. „konferencya kobiet“, która obradowała w „Domu Robotniczym“ w Dąbrowie. Delegatki przybyły z 18 miejscowości, nieobecne były jedynie przedstawicielki tych komitetów, którym znaczniejsze oddalenie od Dąbrowy przeszkodziło wziąć udział w konferencyi. Przewodniczyła tow. Czernohorska z Karwiny, na sekretarkę wybrano tow. Michałkową z Dąbrowy.

Generalne sprawozdanie z całorocznej działalności złożyła tow. Kłuszyńska. Komitetów kobiecych założono 29, dwa z nich w ciągu roku przestały istnieć, wszystkie inne natomiast ujawniają dużo żywotności. Towarzyszki, wchodzące w skład komitetów, pracowały przeważnie z ogromną ofiarnością; temu też głównie przypisać należy szybki rozwój organizacyi.

W przeciągu roku wydano 1180 legitymacyj kobiecych, marek partyjnych wybrały komitety miejscowe 8700. Zgromadzeń kobiecych odbyło się przeszło 80, w tej liczbie dwa wielkie wiece w sprawie ubezpieczenia na starość. Organizacye kobiece brały udział w świętowaniu 1 Maja, poza tem przez delegatki — w otwarciu „Domów Robotniczych“ w Olbrachcicach i w Trzyńcu, oraz w deputacyi socyalno-demokratycznej do sejmu opawskiego w sprawie szkolnictwa na kresach.

Głównym punktem obrad, który wywołał dłuższą dyskusyę, była sprawa „Głosu kobiet“. Często już towarzyszki wyrażały życzenie, aby ten organ partyjny oddzielić od „Robotnika śląskiego“ i wydawać go jako pismo samodzielne. I na konferencyi pogląd ten znalazł kilka rzeczniczek. Po wyczerpującej jednak naradzie delegatki przyszły do przekonania, że tymczasowy stan finansowy organizacyi na urzeczywistnienie tego planu nie pozwala. Wobec tego uchwalono, że na razie „Głos kobiet“ będzie wychodził po dawnemu, jako miesięczny dodatek do „Robotnika“, przyczem tow. Delongowa proponowała, aby go wydawać w tygodniu, kiedy „Górnik“ się nie ukazuje. Tow. Kłuszyńska dodała do tego projekt, już uprzednio rozpatrywany przez komitet obwodowy, aby prócz „Głosu“ jeszcze raz wychodził drugi dodatek do „Robotnika śląskiego“ — popularno-naukowy, któryby także był rozsyłany odbiorczyniom „Głosu“.

Z przemówień delegatek zasługują na zaznaczenie propozycya tow. Zwyrtkowej z Łazów, aby wydrukować dla towarzyszek pouczenie o obowiązkach partyjnych, dalej stwierdzenie przez tow. Pardylową ogromnego wzrostu organizacyi w Michałkowicach, co zawdzięczać należy energicznej walce o szkołę, prowadzonej tam przez naszą partyę.

O przeszkodach, z jakiemi musi walczyć młoda organizacya kobieca, mówiła tow. Kowalczykowa z Sowińca i tow. D... da z Ostrawy Polskiej (na Zarubku), gdzie względy narodowościowe bardzo wpływają na utrudnienie pracy.

Konferencya nacechowana była powagą i zrozumieniem interesów klasowych proletaryatu; wywarła też na wszystkich obecnych jak najlepsze wrażenie i udowodniła, że kobiety śląskie dojrzały do czynnego udziału w życiu publicznem.

Do komitetu obwodowego kobiet wybrane zostały: tow. J. Delongowa (Stonawa), K. Michałkowa (Dąbrowa), B. Pardylowa (Michałkowice), J. Czernohorska (Karwina) i D. Kłuszyńska (Piotrowice).

Kwestya kolonialna w Belgii.

Tow. Vandervelde udzielił współpracownikowi „L'Humanité“ następujących wyjaśnień w sprawie swego stanowiska wobec kwestyi aneksyi Kongo i w sprawie nieporozumień, wynikłych na tym gruncie wśród zarządu partyjnego.

„Wypadki, które zaszły w zarządzie partyi robotniczej belgijskiej, są tylko przypadkowym objawem sporów, powstałych wśród nas z powodu aneksyi Kongo przez Belgię.

Wiadomem jest, że potępiając z niemniejszą od mych towarzyszów energią nadu[życia] i zbrodnie kolonizacyi kapitalistycznej, byłem zdania, że Kongo, należące faktycznie od ćwierci wieku do Belgii, zyskałoby przez aneksyę o tyle przynajmniej, iż zarządzanie kolonią uległoby kontroli parlamentu; o ileż gorszem byłoby utrzymanie „status quo“, to jest ohydnego absolutyzmu Leopolda, dającego mu wszelką swobodę nieograniczonego napychania własnych kieszeni i kieszeni swych faworytów i faworytek kosztem życia ludności tubylczej Kongo i dobrego imienia Belgii.

Byłem więc zdania, że gdyby zaproponowano wprost przyłączenie Kongo do Belgii, nie powinniśmy głosować za z tego względu, iż nie możemy się przyłączać do dzieła kapitalistycznej kolonizacyi, lecz że powinniśmy się wstrzymać od głosowania, gdyż dla tubylców rządy belgijskie byłyby lepsze od rządów Leopolda.

Lecz kwestya nie była postawiona w ten sposób. Rząd i król poddali aneksyę warunkom tak przykrym, iż żaden demokrata nie mógł się na nie zgodzić. Byłem więc w zgodzie z mymi towarzyszami, odrzucając akt aneksyi w tej formie, w jakiej został przedłożony.

Lecz dziś aneksya jest faktem dokonanym; państwo niezależne przestało ...

I szarpnął oficera za rękę.

Opowiadano straszne rzeczy. Niedaleko Krasnojarska żołdat potrącił oficera. Ten wymierzył mu policzek. Wtedy żołdaci rzucili się na oficera, który zaczął uciekać w kierunku tajgi, a żołdaci z karabinami za nim. W pół godziny wrócili z zakrwawionymi bagnetami; oficer jednak już nie wrócił...

* * *

Kulturalna wyższość Japończyków.

Do naszego generała przyprowadzono schwytanego japońskiego oficera. Generał wydał natychmiast rozkaz ordynansowi:

— Jedź zaraz do komendanta N. pułku i oddaj mu to.

— A gdzie stoi pułk, ekscelencyo?

— Gdzie?... No, jakżeż nazywa się wieś?...

Generał myślał i trzaskał zakłopotany palcami. Wtem Japończyk pomógł mu wspaniałomyślnie:

— N. pułk, ekscelencyo, stoi we wsi X.

Inna anegdota:

Kozak przyprowadził do sztabu człowieka w mundurze rosyjskiego oficera i zameldował, że złapał przebranego japońskiego szpiega.

— Przecież to rosyjski oficer!

— Nie, nie, Japończyk!

— Ależ naturalnie Rosyanin! Co bredzisz?

— Napewno Japończyk; po pierwsze, mówi bardzo dobrze po rosyjsku, no, a co jest najważniejszem — umie wskazać pozycye naszych wojsk.

* * *

Biurokratyczna gospodarka.

Na stacyach leżały ogromne zapasy furaży i prowiantów. Lecz było ogromnie trudną rzeczą dostać cośkolwiek. Pewien oficer od strzelców opowiadał o tem z zaciśniętemi pięściami, trzęsąc się ze złości.

— Chciałem dostarczyć konserw i owsa dla intendantury, a nic nie wydawano, trzeba mieć asygnatę. Napisałem ją i posłałem ludzi; lecz wrócili z próżnemi rękami i powiedzieli: Asygnata musi być napisana atramentem, a nie ołówkiem! Niech mi pan powie, skąd mogłem wziąć atramentu?! Dziękowałem Bogu, że znalazłem choć kawałeczek ołówka... Więc poszliśmy dalej bez prowiantów; a następnego dnia spalono wszystkie zapasy!

Aż do ostatniej chwili wydanie puda owsa lub słomy było połączone z niemożliwemi wprost formalnościami. Gdy kto napomknął, że to wszystko i tak będzie spalone, wielcy dostojnicy marszczyli groźnie czoła i odpowiadali gniewnie:

— Co pan mówi?! O tem nie może być nawet mowy!

Skoro jednak kanonada się zbliżyła, sytuacya zmieniała się odrazu. Oblewano zapasy naftą i puszczano z dymem.

KRAWATY poleca bardzo tanio WIERZEJSKI
wybór kolorów i fasonów nadzwyczajny. KRAKÓW, RYNEK róg ul. Floryańskiej

Mechanoleczniczy ZAKŁAD ZANDEROWSKI
Lecznica ortopedyczno-chirurgiczna, ul. Zyblikiewicza 9. Tel. 796.
Gimnastyka hygieniczna dla dzieci szkolnych w godzinach popołudniowych. Gimnastyka lecznicza ortopedyczna od 9—1 i od 4—6. Leczy się garby, skrzywienia kręgosłupa, choroby stawów i kości, stopy płaskie i t. d.
Dr Merz. Dr Staszewski. Dr Wach...

być; Belgia podjęła się ciężaru rządzenia Kongiem.

Niektórzy towarzysze sądzą, że nie powinniśmy uznać aneksyi za fakt dokonany, że wszelkie wydatki, czynione przez państwo na kolonię, uszczuplą fundusze państwowe, które mogłyby być poświęcone na reformy robotnicze; że dlatego posłowie nasi nie powinni się ograniczać do głosowania przeciw budżetowi kolonialnemu, lecz powinni głosować nawet przeciw poszczególnym artykułom tego budżetu, zawierającym reformy korzystne dla krajowców, lecz obarczające finanse Belgii.

Mojem zdaniem i śmiem powiedzieć, że jest to zdanie znacznej liczby posłów socyalistycznych — nie powinniśmy w ten sposób obojętnieć na los krajowców Konga, zarówno jak na los białych, którzy znajdą się tam w charakterze agentów państwa.

Co zaś do kredytów, to przypuśćmy, że rząd zażąda od nas kredytu na założenie szpitalów dla chorych na senną chorobę, lub na zmniejszenie z trzech lat na dwa terminu służby wojskowej — zaobserwowano bowiem, że w ciągu trzeciego roku służby żołnierze, wycieńczeni anemią zwrotnikową, stają się mniej odporni na tę chorobę. Czy wówczas mamy głosować przeciw tym kredytom? Czy możemy odmówić wystąpienia w obronie praw krajowców? Czy możemy uchylić się od żądania zniesienia robót przymusowych, zniesienia haniebnej pańszczyzny kauczukowej? Mamyż zostać, odmawiając niezbędnych środków na reformy, nieświadomymi sojusznikami Leopolda i tych wszystkich, co marzą o utrzymaniu dotychczasowych porządków?

Nie waham się oświadczyć, że to jest niemożliwe i że jeśli nawet socyaliści utrzymają swe czysto negatywne stanowisko w kwestyi Konga, to siła faktów zmusi ich wkońcu do wystąpienia w obronie krajowców Konga przed tymi, którzy ich uciskają.

Zarzucają, że przeprowadzenie reform w Kongo pociągnie za sobą wydatki pieniężne i uszczupli skutkiem tego fundusze, przeznaczone na reformy socyalne w Belgii.

Zrozumiałbym ten zarzut, gdyby fundusze reform socyalnych nie miały żadnej elastyczności, gdyby były wyznaczone z góry i ściśle.

Lecz przypuśćmy, że Belgia wydaje dziesięć milionów rocznie przez dziesięć lat — to jest sto milionów razem — dla przeprowadzenia w Kongo reform na korzyść krajowców. Wyda wówczas w przeciągu dziesięciu lat tyle, ile wydała za jeden rok ostatni... na uzupełnienie materyałów kolei żelaznych!

Czy państwo zostało przez to zrujnowane? Czy znalazło się w niemożliwości przeprowadzenia reform robotniczych? A jeśli przypuścimy, że wydatki, które pociągną za sobą reformy w Kongo, będą wymagały większych źródeł finansowych, o czem zresztą wątpię, to mogą wywołać podatki, które prawdopodobnie uwolnią nas od rządów klerykalnych.

Co do nieporozumienia w łonie partyi, to jestem przekonany, że zostanie ono usunięte. Olbrzymia większość partyi znajdzie możność pogodzenia się co do stanowiska, jakie należy zająć względem Konga.

Będziemy głosowali wszyscy przeciw budżetowi kolonialnemu, jak głosujemy przeciw wszystkim budżetom państwa kapitalistycznego. Lecz stosownie do naszego programu, nakazującego nam obronę wszystkich uciśnionych, będziemy się domagali reform na korzyść czarnych robotników w Kongo, równie jak na korzyść białych robotników w Belgii.

Działając tak — zakończył tow. Vandervelde — będziemy w zgodzie z rezolucyą, uchwaloną przez kongres sztutgarcki, a oświadczającą, że w kraju, który posiada kolonie, socyaliści mają obowiązek domagania się reform, obowiązek bronienia krajowców przed uciskiem kapitalistycznym i wyzwolenia ich z niewolnictwa, w jakiem się znajdują".

Przegląd polityczny.

Parlament włoski o aneksyi. Wczoraj zabrał głos minister spraw zagranicznych Tittoni dla obrony swej polityki, poruszonej wnioskiem posła Fusinato. Minister oświadczył, że zarówno ze stanowiska międzynarodowej doktryny jak i traktatu aneksya Bośni i Hercegowiny oczywiście nie mogła być uważaną za kwestyę, która tylko Turcyę obchodzi, ale za sprawę obchodzącą żywo także inne mocarstwa, podpisane na traktacie berlińskim. Austro-Węgry, przenosząc jednostronne rozwiązanie nad lojalne za zezwoleniem wszystkich interesowanych mocarstw, wytworzyły w Europie trudną sytuacyę, która oddziałała na wewnętrzne położenie innych państw i do żywego poruszyła nasze polityczne środowisko. Mowca przypomina, że Austro Węgry proklamowały zasadę, iż traktaty bez zezwolenia mocarstw podpisujących je są nietykalne, mianowicie w protokole londyńskiej konferencyi z 17 stycznia 1871. Austro-Węgry to uznały. Wobec tego minister uznał za konieczne zwołanie konferencyi, w czem zgodził się zupełnie z ministrem Izwolskim, który w tym celu udał się do Paryża, Berlina i Londynu.

Minister omawiał następnie historyę układów dyplomatycznych przed aneksyą i wyraził sympatyę dla Serbii i Czarnogóry, którym jednakże tak Włochy jak i Rosya oświadczyły, że gotowe są w ich sprawie podjąć jedynie dyplomatyczną akcyę i upomniały je, aby nie rzucały się lekkomyślnie w wir awantur, których następstwa będą musiały same ponosić.

Minister Tittoni bronił trójprzymierza, przy którem Włochy muszą trwać dla obrony swych interesów.

Po mowie prezydenta ministrów Giolitti'ego przystąpiono do głosowania, w którem 297 głosami przeciw 140 przyjęto rezolucyę posła Fusinato pochwalającą politykę zagraniczną rządu.

Przegląd społeczny.

Wybory do krakowskiego urzędu pośrednictwa pracy. Do wydziału zawiadowczego okręgowego urzędu pośrednictwa pracy w Krakowie wybierają asesorowie sądu przemysłowego z grona robotników trzech członków i trzech zastępców z pośród siebie. Wybór ten odbędzie się w niedzielę 13 grudnia od godz. 12 do 2 w południe w sali konferencyjnej Rady miejskiej (magistrat, II piętro, schody główne). W sprawie kandydatów zechcą asesorowie sądu przemysłowego porozumieć się z sekretaryatem związków zawodowych, Wiślna 5, II p.

Z Izby posłów.

Wiedeń, 5 grudnia.

W dalszym ciągu wczorajszego posiedzenia poseł Romańczuk protestował przeciw nieodczytywaniu wpływów na początku posiedzenia, ponieważ jest to naruszeniem regulaminu. Klub ruski nie będzie głosował ani za nagłością, ani za meritum prowizoryum budżetowego, a to nietylko ze stanowiska narodu ruskiego, lecz także ze stanowiska ogólno-państwowego. Rusini nie mają zaufania do rządu.

Żądania Rusinów.

Rusini są w Galicyi zdani na łaskę drugiej narodowości, mieszkającej w Galicyi. Wprawdzie tegoroczna sesya sejmowa w Galicyi przeszła spokojnie, ale tylko dlatego, że nie było kwestyj spornych na porządku dziennym z wyjątkiem wniosku w sprawie rozszerzenia autonomii krajowej, który w ostatniej chwili uchwalono. Mowca spodziewa się jednak, że rząd tej uchwały sejmowej nie przedłoży do sankcyi. (Oklaski u Rusinów). Rusini są gotowi do zgody, jednak pod warunkiem, że administracya będzie sprawiedliwa i wolna od samowoli. (Oklaski u Rusinów).

Poseł Malik (wszechniemiec) protestował przeciw utworzeniu włoskiego uniwersytetu; omawiał zajścia w Lublanie i w Cylei, oświadczając, że podobne stosunki nie mogą być cierpiane, tem bardziej, że Czesi i Słoweńcy w krytycznym czasie sympatyzują z Serbami. Dalej przemawiał za upaństwowieniem kolei południowej i wydaniem pragmatyki służbowej.

Poseł Wolf oświadczył, że pierwszym obowiązkiem parlamentu ludowego jest

zniesienie § 14.

Współdziałanie Niemców i Czechów jest niemożliwem z powodu dyametralnych narodowych życzeń i żądań. Niemcy nie dadzą się wypędzić z siedziby najstarszego niemieckiego uniwersytetu w Europie, tj. z Pragi.

Omawia

zajścia praskie,

czyniąc rządowi zarzut, że tak spokojnie i długo przypatrywał się terorowi czeskiego motłochu, aż ekscesy przybrały antydynastyczny charakter i dopiero wówczas proklamowano sądy doraźne. Byłyby one zbytecznymi, gdyby władze państwowe udzieliły Niemcom wcześniej należnej ochrony.

Co się tyczy stanowiska niemieckich radykałów do rządu, zawisłem ono będzie od stanowiska rządu, a zwłaszcza od tego, jak wypadnie

ustawa językowa

i zapowiedziany podział okręgów.

Co do aneksyi podniósł, że kwestya ta wysunęła na pierwszy plan południowo-słowiańską kwestyę i czyni rozwiązanie jej nieuniknionem.

Na tem obrady przerwano.

Interpelacye.

Między innemi interpelacyami, odczytanemi na końcu posiedzenia, znajduje się: interpelacya posła Głąbińskiego i tow. w sprawie sprzedaży soli w Galicyi. Interpelanci zapytują, czy rząd gotów jest wydać rozporządzenia, któreby spowodowały istotną poprawę jakości sprzedawanej w Galicyi zachodniej soli kuchennej i poczynić przygotowania dla możliwie szybkiego rozszerzenia kopalni w Wieliczce.

Poseł tow. Ostapczuk wniósł interpelacyę do ministra spraw wewnętrznych w sprawie nieprzestrzegania uchwał Izby co do popierania dotkniętych przez klęski elementarne miejscowości w powiatach zbaraskim i brzeżańskim.

O napad na Klofacza w piwnicy ratuszowej.

Poseł dr Kramarz w zapytaniu do prezydenta powiedział: Wczoraj wydarzył się wypadek, który zmusza mnie do wystosowania w imieniu wszystkich posłów czeskich zapytania do prezydenta. Ze sprawozdań dzienników wynika, że poseł Klofacz w „Rathhauskeller" czynnie został zaatakowany. (Głosy na ławach czeskich: Poseł Slama także!)

Poseł Kramarz: A mianowicie stało się to po mowie byłego posła do Rady państwa a obecnego posła na sejm dolnoaustryacki Schneidra. W jakim stanie wyżej wymieniony poseł znajdował się, o tem nie chcę tutaj szeroko mówić; chcę jedynie stwierdzić, że poseł ten podburzył gości w „Rathhauskeller" przeciw Klofaczowi, a ci chętnie poszli za jego wezwaniem, wołając także: „Precz z Czechami!" Także czeskich kolegów Klofacza, którzy wraz z nim tam się znajdowali, obrzucili rozmaitymi przedmiotami. (Okrzyki: Szklankami).

Poseł Slama: Zostałem oblany!

Głosy: Słuchajcie! Słuchajcie!

Poseł Kramarz: Według naszego zapatrywania jest najwyższym obowiązkiem tych, którzy są odpowiedzialni za utrzymanie porządku w Wiedniu, w tym wypadku interweniować i wszystko uczynić, aby podobne sceny się nie powtórzyły. W chwili, kiedy opinia publiczna jest i tak już podrażnioną, jest wprost zbrodnią postępować w podobny sposób. (Potakiwania na ławach czeskich). Podobne postępowanie wiedeńskiej ludności wobec posłów czeskich oddziała na Pragę z pewnością. Jeżeli Wiedeń pragnie być stolicą parlamentu, to musi wszystko uczynić, aby posłowie w Wiedniu swobodnie mogli swe przekonania objawiać, aby nie groziło im niebezpieczeństwo w restauracyach. (Oklaski na ławach czeskich). W chwili, kiedy posłowie czescy w Wiedniu nie będą się mogli czuć bezpiecznymi, skończy się także i ten parlament. (Oklaski u Czechów).

Pozwalam sobie dlatego do p. prezydenta wystosować zapytanie, czy gotów jest nietylko u burmistrza miasta Wiednia, ale także u rządu interweniować w sprawie wszystkiego, co się stało, aby podobne wypadki się nie powtórzyły.

Prezydent oświadczył, że kwestya, którą dr Kramarz w zapytaniu do niego poruszył, nie przypada pod kompetencyę Izby posłów. Dla załatwienia tej sprawy przedewszystkiem jest powołany burmistrz Wiednia. Prezydent zawiadomi burmistrza o zapytaniu Kramarza i sądzi, że burmistrz już na dzisiejszem posiedzeniu Rady miejskiej będzie mógł przedłożyć odpowiednie sprawozdanie o tych zajściach. Według urzędowego sprawozdania, które prezydent otrzymał, demonstracya nie zwracała się przeciw czeskiemu narodowi, lecz tylko przeciw osobie posła Klofacza. (Oklaski; ożywione sprzeciwy i długotrwałe przerywania ze strony czeskich radykałów).

Następne posiedzenie dziś o godz. 10 przed południem z porządkiem dziennym poprzedniego posiedzenia.

* * *

Sprawy służby państwowej.

Wiedeń. Komisya, wybrana w sprawie służby państwowej, ukonstytuowała się, wybierając przewodniczącym posła Prochaskę (chrześc.-soc.), wiceprezesami posłów Germana, tow. Moraczewskiego i Pachera.

Położenie na Bałkanie.

Czarnogórska przyjaźń dla Turcyi.

Skutari. Tutejszy Wali (gubernator turecki) otrzymał odręczne pismo księcia Mikołaja, w którem tenże zaprzecza pogłoskom, jakoby Czarnogóra planowała gwałty na terytoryum albańskiem i wyraża zapewnienia „żywej przyjaźni".

Umizgi serbskie do Turcyi.

Konstantynopol. Przybył tutaj urzędnik serbskiego ministerstwa spraw zagranicznych Palajkovic, aby dać pewne wyjaśnienia co do serbskiego obrotu handlowego przez Salonikę, oraz aby osiągnąć dla obrotu handlowego, jakoteż dla mającego wkrótce nastąpić transportu koni dla armii ułatwienia. Palajkovic został przyjętym przez wielkiego wezyra.

Dobre stosunki między Austryą a Turcyą.

Konstantynopol. Dziennik „Ikdam" donosi, że ponieważ margrabia Pallavicini po ostatniem zapewnieniu wielkiego wezyra nie uczynił żadnych kroków, sprawa przedstawia się nieco lepiej. Stosunek Turcyi do Austryi jest szczerym.

Wszelkie doniesienia dzienników są nieprawdziwe i niegodne wiary. Do dwóch dni sytuacya dozna pełnego wyjaśnienia, a do tygodnia pertraktacye się rozpoczną.

Służba wojenna mahometan w Czarnogórze.

Skutari. Jak donoszą z Czarnogóry, udało się mahometan w okręgach Antivari i Podgorica nakłonić do służby wojennej. Mahometanie w Dulcigno odmówili przyjęcia broni, wskazując na dane swego czasu przyrzeczenie, że mahometanie nie będą do służby wojskowej powoływani. Mahometanie grożą nawet emigracyą, gdyby miano obstawać przy użyciu ich do celów wojennych.

Bojkot towarów austryackich.

Konstantynopol. Wczoraj odbyło się zgromadzenie tragarzy, którzy uchwalili dalej bojkotować towary austryackie.

Pogłoski o napadzie na patrol austryacki.

Wiedeń. Podane przez kilka dzienników wiadomości o napadzie na patrol austryacki koło Bileku są według autentycznych wiadomości nieprawdziwe. Porucznik Treitler popełnił samobójstwo skutkiem miłosnej sprawy. Wszelkie inne komentarze są wyssane z palca.

Choroba sułtana.

Konstantynopol. Wbrew zapewnieniom oficyalnym, dziennik „Tanin" twierdzi, że sułtan jest chory nerwowo.

Z literatury i sztuki.

„Architekt", rok IX, grudzień, zeszyt 12. Zeszyt ten, poświęcony w dalszym ciągu prawie wyłącznie Wawelowi, zawiera następujące artykuły: Wzgórze wawelskie, omawiający wszystkie dotychczasowe projekty, dotyczące zużytkowania w przyszłości całego wzgórza wawelskiego; dokończenie krytyki p. J. Warchałowskiego p. t. Odnowienie zamku królewskiego na Wawelu (podług projektu p. Z. Hendla). W kronice między innemi: Z Akademii Umiejętności; Ochrona pamiątek starej Warszawy; Piśmiennictwo techniczne (ocenił W. Ekielski); Wystawa sztuki kościelnej w Düsseldorfie; Miasto przyszłości; O stosunku dostawcy, właściciela i budowniczego. Wreszcie dział konkursów. Do zeszytu dołączono dwie tablice, przedstawiające zestawienie porównawcze obecnego stanu krużganków i widoku Zamku od

REIM i SPÓŁKA Kraków, Rynek 37 Linia A-B.
Kalosze rosyjskie na buciki fasonu amerykańskiego. Rogóżki kokosowe, szczotkowe i żelazne. — Wałeczki, Kit i Gips do zabezpieczenia drzwi i okien od przeciągów i zimna. —

DROGUERYA Z. KOMOROWSKIEGO
Kraków, ulica Floryańska L. 33 poleca
najświeższe zioła księdza Kneippa, materyały apteczne i perfumy francuskie na wagę.

strony południowej z odnośnymi projektami p. Hendla. W tekście nadto dwa plany całego wzgórza wawelskiego: dawny i obecny.

Ilustrowane kartki korespondencyjne.

Wyszły z druku: **„Cudowne bibułki do połykania“** (szwindel klerykalny!). Cena korespondentki z 15 bibułkami 6 halerzy. Do nabycia u kolporterów partyjnych oraz u tow. Z. Klemensiewicza, Kraków, Wiślna 5.

KRONIKA.

Kraków, 5 grudnia.

Nowiny krakowskie.

Towarzystwo Domu Robotniczego w Podgórzu przystąpiło do zrealizowania długoletniego żądania robotników podgórskich, do stworzenia Domu robotniczego, którego potrzeba odczuwaną jest przez szerokie masy ludności.

Przy pomocy środków, jakie posiadał Komitet budowy Domu robotniczego, przy poparciu organizacyi robotniczych i życzliwych jednostek, zakupiło Towarzystwo Domu robotniczego parcelę i dom przy placu Serkowskiego l. 11 za cenę 24.000 koron. Z ceny kupna część tylko można było upłacić, około 2.000 użyć trzeba na odpowiednie urządzenie Domu; na majątku Towarzystwa ciąży znaczny dług.

Już w styczniu 1909 roku oddanym zostanie na użytek robotników, na cele ich zgromadzeń, zebrań, odczytów i zabaw niewielki wprawdzie, lecz odpowiedni Dom, który stanie się z czasem „Domem zbornym“, ogniskiem życia umysłowego tysięcy robotników naszych, marnujących obecnie — dla braku odpowiedniego i dość obszernego lokalu — swe wolne chwile w restauracyach i knajpach.

Rosnący z każdym miesiącem ruch polityczny, ekonomiczny i współdzielczy klasy robotniczej, wzmagające się potrzeby kulturalne robotników, ich żon i ich dzieci, wymagają gwałtownie większej sali na wykłady i zgromadzenia — na czytelnię — na bibliotekę — na zabawy dla dzieci.

Spełniliśmy nasz obowiązek, nabyliśmy Dom. Teraz obowiązkiem robotników i osób im życzliwych jest poprzeć wydatnie naszą pracę, dostarczyć środków na spłacenie długów.

Robotnicy! Ten nowonabyty dom, to Wasz Dom, to Wasze siedlisko! Na ten cel składać grosze — to Wasz święty obowiązek. Każdy robotnik powinien być członkiem Towarzystwa Domu robotniczego. (Wpis 50 halerzy, wkładka miesięczna od 20 halerzy w górę).

Obywatele! Kto istotnie sprzyja sprawie uobywatelenia i wyzwolenia ludu roboczego, kto miłość dla ludu nie na ustach tylko ma i nie tylko na uroczystych rocznicach ją głosi, lecz prawdziwie odczuwa, ten niechaj w tej doniosłej chwili pospieszy nam z życzliwą i wydatną pomocą, przesyłając datek na „Dom robotniczy“.

Zagranicą powstało wiele wspaniałych domów robotniczych, w Galicyi istnieje dotąd jeden tylko Dom kolejarzy w Nowym Sączu. Drugim jest nasz Dom w Podgórzu.

Do współdziałania i do ofiarności wzywamy robotników i ich przyjaciół.

Niech żyje „Dom robotniczy“!

Podgórze, w grudniu 1908 roku.

Za Towarzystwo Domu robotniczego: *Dr. Emil Bobrowski, Jan Jaworski, Dr Paweł Kepler.* — Za Komitet budowy Domu robotniczego: *Hieronim Surman, Franciszek Durek, Bazyli Tomaszewski.* — Za zorganizowanych murarzy: *Wincenty Kaim, Władysław Brajtowicz, Andrzej Leszczyński.* — Za zorganizowanych metalowców: *Władysław Stoch, Józef Mysiński, Emil Krawczyk.* — Za stow. „Postęp“: *Kaz. Gallas, Julian Jelonek, Józef Mazur.* — Za pomocników budowlanych: *Stanisław Mazur, Stefan Tomaszewski.* — Za ceglarzy: *Paweł Szempiak, Tomasz Marzec.* — Za kolejarzy podgórskich: *Jan Packan, Józef Wilczyński.* — Za drukarzy podgórskich: *Stefan Gillar, Wilhelm Mayer.* — Za piekarzy podgórskich: *Chaim Grünwald.*

Przesyłki pieniężne należy adresować: dr Emil Bobrowski, Podgórze, Mickiewicza 24.

Sprawy miejskie. Sekcya przemysłowa na odbytem wczoraj posiedzeniu wybrała delegatami do komisyi budżetowej radców dra Bobilewicza, dra Koya i dra I. Landaua.

Komisya dla gruntów pofortyfikacyjnych rozpatrywała przedstawiony przez „Tow. urzędników dla budowy tanich mieszkań“ plan parcelacyi zakupionych gruntów przy kościele Salwatora na Zwierzyńcu; komisya oświadczyła się za powyższym projektem, normując szerokość ulic powstać mających.

W sprawie budowy nowego dworca towarowego przy ul. Długiej uchwalono udzielić dyrekcyi kolei północnej projektu drogi dojazdowej z pewnemi zastrzeżeniami.

Komisya przyznała kredyt 10 000 K na dalsze prace przygotowawcze około projektu rozszerzenia miasta.

Sprawy sanitarne w mieście. Dnia 3 b. m. odbyło się posiedzenie miejskiej komisyi sanitarnej, na którem na wniosek prof. Pareńskiego uchwalono żądać, aby na posiedzeniach odczytywano wszystkie rozporządzenia władz wyższych, które magistrat otrzymuje w sprawach zdrowotnych i aby ostatnie reskrypty namiestnictwa na tem posiedzeniu podano do wiadomości członków.

Na wniosek prof. Pareńskiego uchwaliła komisya przedstawić magistratowi, względnie komisyi dla przemysłów koncesyonowanych życzenie, aby wobec podań o koncesye na droguerye, zajęto stanowisko odmowne ze względu na fakt, że liczba droguceryj w mieście jest dosyć znaczną, jak niemniej w skutek spostrzeżenia, że niektóre droguerye trudnią się pokątną sprzedażą lekarstw.

W przedmiocie utworzenia nowej apteki przy ul. Bożego Ciała względnie przy ul. Grzegorzeckiej, komisya oświadczyła się nieprzychylnie, dając wyraz przekonaniu, że powstanie nowej apteki w tych stronach nietylko nie jest potrzebnem, lecz łączy się ze znaczną i oczywistą szkodą aptek już istniejących.

Przedłożone przez dra Schaittera sprawozdania o przebiegu chorób zakaźnych w mieście w ostatnim miesiącu, o wyniku tegorocznych szczepień publicznych, o pojawieniu się egipskiego zapalenia óczu w jednej z ochron izraelickich i o środkach przeciw rozwlekaniu tej choroby przez magistrat wprowadzonych, komisya przyjęła do wiadomości.

Wkońcu komisya wyraziła opinię, że instytucya „Kropla mleka“ zasługuje na poparcie przez udzielenie subwencyi z funduszów gminy.

Sprawa szkół przemysłowych uzupełniających. Wydział dla szkół przemysłowych uzupełniających odbył we czwartek posiedzenie pod przewodnictwem radcy miejskiego Maciołowskiego, na którem omawiano szczegółowo zorganizowanie i ujednostajnienie sprawy fachowego wykształcenia młodzieży rękodzielniczej. Dla ujęcia tej kwestyi i przedstawienia szczegółowego programu Radzie szkolnej krajowej wybrano komisyę, złożoną z radców miejskich: Maciołowskiego, Bandrowskiego, Kosobuckiego, oraz instruktora stowarzyszeń Ostrowskiego. Następnie wydział załatwił przychylnie prośbę stowarzyszenia przemysłowego szewców i krawców, aby naukę rysunków zawodowych powierzyć majstrom szewskim i krawieckim, obu absolwentom kursu krajowego.

W sprawie zawodowej szkoły dla cukierników wydział uchwalił przedstawić wnioski Radzie miejskiej, dotyczące pokrywania przez gminę w $^1/_3$ części łącznie z cechem kosztów utrzymania tej szkoły. Również zaaprobował wydział statuty i plan otwartej obecnie szkoły zawodowej rzeźników i uchwalił przedstawić Radzie miejskiej wnioski, dotyczące finansowego jej poparcia.

Wkońcu przyjął wydział pismo Izby rękodzielniczej, donoszące o ustanowieniu przez nią nagród dla pilnych i zdolnych uczniów szkół uzupełniających.

Aresztowanie dwóch kupców. Na żądanie wierzycieli aresztowała policya wczoraj Israela Ringera i Efroima Horowitza, właścicieli składu papieru przy ul. Grodzkiej, którzy zbankrutowali. Stan bierny masy wynosi 170 000 K, a czynny tylko 100 000 K, tak, że brak pokrycia na 70.000 K. Aresztowani tłomaczą się, że z powodu złych interesów i wypadków w rodzinie popadli w niewypłacalność, podczas gdy wierzyciele twierdzą, że kupcy chcą uchylić się od zapłacenia.

Z sali sądowej. W rozprawie przeciw Jacentemu Sikorze, o której we wczorajszym numerze donieśliśmy, zapadł wyrok, skazujący go na $2^1/_2$ roku ciężkiego więzienia.

Sikora na zapytanie, czy wyrok przyjmuje, odpowiedział: „Mogliście panowie skazać mnie i na zawsze“. Żalił się, że po wyjściu z więzienia znowu się znajdzie w sądzie ja ko oskarżony, gdyż policya nie pozwoli mu spokojnie żyć. „Jeżeli — mówił — wyjdę z łopatą pod Sukiennice, zaraz mnie agent przyaresztuje“.

Ostatecznie wyrok przyjął.

— **Repertuar teatru miejskiego.**
Sobota: „Klub Ibsena“, komedya w 4 aktach Bernarda Shaw'a.
Niedziela o godz. 3 po południu: „2×2=5“. — O godz. 7 wieczorem: „Noc listopadowa“ (ceny o 25% wyższe).
Poniedziałek: „Klub Ibsena“ Shaw'a.
Wtorek o godz. 3 po południu: „Zemsta“ Fredry (ceny zniżone do połowy). — O godz. 7 wieczorem: „Noc listopadowa“ (ceny o 25% wyższe).
Środa: „Klub Ibsena“.
Czwartek: „Noc listopadowa“.
Piątek: Przedstawienie akademickie „Edyp w Kolonos“.
Sobota: „Ojciec i syn“, komedya w 3 aktach Gustawa Essmanna.
Niedziela o godz. 3 po południu: „Syn królewski“ Krechowieckiego (ceny zniżone do połowy). — O godz. 7 wieczorem: „Noc listopadowa“.

— **Z teatru ludowego** komunikują nam: Dziś (sobota) po raz pierwszy arcyzabawna krotochwila w 3 aktach B. Kadelburga p. t. „Kinematograf“. Sztuka ta cieszy się wielkiem powodzeniem na wszystkich scenach europejskich.

W niedzielę wieczór ukaże się sztuka krakowska w 4 aktach Zenona Parviego p. t. „Knajpa“. Nie dzielne zaś popołudniowe przedstawienie wypełni cieszaca się powodzeniem sztuka patryotyczna ze śpiewami w 4 aktach Załęgi p. t. „Jan Kiliński“.

— **Repertuar teatru ludowego.**
Sobota: „Kinematograf“.
Niedziela po południu: „Jan Kiliński“. — Wieczór: „Knajpa“.
Poniedziałek: Teatr zamknięty.
Wtorek po południu: „Twardowski na Krzemionkach“. — Wieczór: „Kinematograf“.

— **Uniwersytet ludowy im. A. Mickiewicza**, ul. Szewska 16, l. p.
W sali Uniwersytetu ludowego, ul. Szewska 16, I. piętro, w niedzielę od godz. 7 do 8 wieczorem: dr Ewelina Wróblewska „Rok 1846 w historii i literaturze polskiej“.
Biblioteka otwarta od godz. 12—1 i od 5—9. Czytelnia pism otwarta od godz. 11—1 i od 4—9, w niedziele i święta od godz. 10—1 i od 4—9. Biuro otwarte od godz. 5—7.

— **Z instytutu muzycznego.** Drugi wieczór kameralny odbędzie się we czwartek 10 b. m. o godz. $7^1/_2$ w salach instytutu (Gołębia 14). Program wieczoru, złożony wyłącznie z utworów rosyjskich, obejmuje: 1) Borodin: kwartet smyczkowy, 2) Czajkowski: warjacye na wiolonczelę, 3) Arenski: trio fortepianowe — wykonają pp. Umlaufowa, Skarżyński, Giebułtowski, Raczyński, Walewski, Peszkowski i Stefański. Bilety na drugi wieczór kameralny wydaje kancelarya instytutu za okazaniem zaproszenia.

W niedzielę 6 b. m. o godz. $11^1/_2$ urządza instytut trzeci poranek kameralny, w którym wezmą udział uczniowie. Na program poranku złożą się utwory: Beethovena, Mozarta, Chopina, Beriota i Rubinsteina. Wstęp za okazaniem programu, który nabyć można w kancelaryi instytutu.

— **Kółko teatru amatorskiego** Resursy urzędniczej ofiarowało się odegrać jedną z najlepszych rzeczy swego repertuaru na wyłączny dochód fundacyi jubileuszowej na cele opieki nad dziećmi funkcyonaryuszów kolei państwowych. W tym celu danem będzie w Resursie urzędniczej (ul. św Jana L. 6, hotel Saski) w dniu 8 grudnia b r. przedstawienie amatorskie, a mianowicie znakomita, pełna humoru komedya Blumenthala i Kadelburga „Kozioł ofiarny“ w przekładzie Sachorowskiego

Bilety są do nabycia w dyrekcyi kolei państw., pl. Matejki 2, u sekretarza dra Spitzera od 9—12 i od 3—6 wieczorem, oraz w Resursie urzędniczej u sekretarza p. Sulimirskiego od 7—9 wieczorem, a mianowicie: krzesła pierwszorzędne po 2 K, drugorzędne po 1 K 50 h, na galeryi miejsca siedzące po 1 K, stojące po 50 h.

— **Nadzwyczajne walne zebranie** „Tow. wzajemnej pomocy służby miejskiej“ odbędzie się we wtorek 8 b. m. o godz. 12 w południe. Porządek dzienny: sprawa polepszenia bytu służby miejskiej. Na zgromadzenie to zaproszono prezydyum, radców miejskich i posłów.

Nowiny lwowskie.

Szkarlatyna. Z powodu nowych wypadków szkarlatyny zamknięto na 8 dni pierwszą klasę szkoły męskiej im. św. Antoniego, jedną klasę w szkole żeńskiej im. Sienkiewicza, oraz jedną klasę w szkole ewangielickiej.

O morderstwo przy ul. Sobieskiego. Izba radna odrzuciła zażalenie aresztowanego Jakubowskiego i jego kochanki przeciw zatrzymaniu ich w więzieniu. Wypuszczono natomiast na wolną stopę służącą Maryę Gwóździ podejrzaną o bliższe stosunki z mordercą.

Wczoraj znaleziono w mieszkaniu Stoffów kuferek, który należał prawdopodobnie do mordercy. Jest to kuferek podobny do tych, jakich używają rezerwiści. W kuferku znaleziono papier, chustkę do nosa i zakrwawiony nóż. Także na wierzchu kuferka znajdują się ślady krwi, z czego wynika, że morderca po spełnionym czynie manipulował koło kuferka.

Z kraju.

Tajemnicza śmierć. Z Rzeszowa donoszą: Dnia 3 b. m. zmarł nagle Franciszek Serwin, suplent gimnazyalny, zamieszkały przy ul. Krakowskiej l. 19, lat 28 liczący, stanu wolnego. Komisya policyjno lekarska, zawiadomiona o wypadku, znalazła denata leżącego na łóżku, z pianą na ustach, bez życia. Lekarz miejski dr Teller skonstatował śmierć; ponieważ jednak przy zmarłym znaleziono receptę na morfinę i rewolwer nabity 5 nabojami pełnymi, oraz jednym pustym, a na ślady uszkodzeń cielesnych nie natrafiono, przeto zwłoki odstawiono do kostnicy, gdzie prawdopodobnie odbędzie się obdukcya sądowo-lekarska.

Przyczyna śmierci niezbadana. Zmarły cieszył się wielką sympatyą wśród kolegów i uczniów, pochodził ze Lwowa, gdzie pozostawił matkę i był jedynakiem.

Telefon międzymiastowy. Dnia 15 grudnia b. r. zostanie oddaną do publicznego użytku nowozbudowana międzymiastowa linia telefoniczna Mikołajów nad Dniestrem — Rozdół z telefonicznemi biurami centralnemi w Mikołajowie nad Dniestrem i w Rozdole. Równocześnie odda się do publicznego użytku nowourządzone miejscowe sieci telefoniczne i mownice publiczne w obu wymienionych miejscowościach. — Biuro centralne w Mikołajowie nad Dniestrem zostało włączone do istniejącej już linii międzymiastowej Lwów-Borysław, jako stacya środkowa między Lwowem a Stryjem, wobec czego miejscowe sieci telefoniczne w Mikołajowie nad Dniestrem i w Rozdole zostaną dnia 15 grudnia b. r. przypuszczone także do ogólnego międzymiastowego ruchu telefonicznego.

Z zaboru rosyjskiego.

Neosłowiańskie „Paliaki“... W krótkiej notatce wspomnieliśmy onegdaj o proteście polskich korporacyj studenckich przeciwko fetowaniu w Wilnie czarnosecińców: Bobrińskiego i jego kompanów przez „neosłowianina“ Montwiłła. Dodać trzeba, iż bankiet ów odbył się w rocznicę listopadową. Ten moment podkreśla też depesza młodzieży, która dosłownie brzmi: „Polskie korporacye studenckie wyrażają panu swe oburzenie z powodu „godnego“ uczczenia rocznicy 29 listopada“.

Od panów: Bobrińskiego, Iskrzyckiego i Krassowskiego dowiedzieli się Polacy wileńscy, że żywioł polski na rdzennie rosyjskiej Litwie jest „wkraplennym“ (inkrustowanym) i jako taki ma cicho siedzieć... Wolno mu tylko urządzać „papojki“ dla gości nadnewskich“.

A równocześnie z echami listopadowego bankietu wileńskiego dochodzi wieść, iż rząd polecił bankowi włościańskiemu — wzorem pruskiej komisyi kolonizacyjnej — skupować jak największe obszary — na razie w gub. kowieńskiej — celem rozkolonizowania pomiędzy włościan rosyjskich.

Będzie to zatem akcya, mająca „zesłowiańszczyć“ ten płat Litwy, zamieszkały przeważnie przez zwartą ludność żmudzką...

P. Dmowski może sobie pogratulować nowej swej światłej polityki!

„Bratnie“ pismo „Nowoje Wremia“ pisząc o współdziałaniu Polaków z Rosyanami, między innemi powiada: „Polacy bez żalu rozstali się z autonomią, obiecaną przez utopijnych „kadetów“ i wolą samorząd z rąk „październikowców“. Gdy uczucia słowiańskie wezmą u Polaków górę nad wpływami europejskimi i katolickimi, gdy Polacy uwolnią się od przesądów historycznych, gdy wygasną objawy polonizacyi, oraz separatystyczne dążenia — wtedy Rosyanie nie będą potrzebowali uciskać polskiej narodowości i polskiej kultury. Szczęście Polaków zależy od nich samych“.

Ze świata.

Z Tyflisu donoszą: W samobójstwie policmajstra Cichockiego odegrał poważną rolę agent tyfliskiej policyi wywiadowczej Saparow, który zawiadomił władze śledcze o tem, że agenci ochrany za wiedzą Cichockiego brali udział w organizacyi całego szeregu wywłaszczeń. Saparow dawniej służył w policyi wywiadowczej w Kijowie za czasów Asłanowa, kiedy

Fabryka pieców kafl. Tomasza Danza KRAKÓW, ULICA ŻABIA L. 11, wyrabia piece i kuchnie wszelkich typów i kolorów. Specyalność białe kafle.

MAGAZYN KONFEKCYI dziecinnej dla dziewcząt i chłopców. SPECYALNOŚĆ! Płaszczyki, żakiety, peleryny, sukienki, ubranka, również fartuszki, kapuzy itd. Wszystkie towary odznaczają się elegancyą i wyrobem doborowym. Z powodu niskiego czynszu ceny bardzo przystępne. **„MAISON BEBÉ“** Kraków, Grodzka L. 6, w podwórzu.

Cichockij był policmajstrem kijowskim. W Kijowie Saparow na żądanie ochrany został wydalony ze służby, gdyż stwierdzono, że dostarczał broń kaukaskim organizacyom rewolucyjnym. To jednak nie przeszkodziło, by Saparowowi (zapewne dla zatkania mu ust) wydano dobre świadectwa i by został agentem w Tyflisie.

B. GABRYELSKA, Kraków, kupuje, sprzedaje i najmuje — fortepiany, pianina, harmonie i **pianole** — krajowe i zagraniczne nowe i przegrane — za gotówkę i na spłaty — bez zaliczki.

Dwa **pewne** środki przeciw opierzchnięciu rąk i twarzy:
Mydło lecznicze Malinowskiego z zapachem wody kolońskiej i **Philodermine** (cena 70 h).
Skutek niezawodny, lecz żądać wyrobów **Malinowskiego.**

Dodatnie rezultaty, jakie osiągnięto w czasie długoletniego używania praskiej maści domowej, zapewniły tejże pierwsze miejsce pomiędzy środkami leczniczymi używanymi w gospodarstwie domowem. Działa łagodząco, chłodząco i antyseptycznie z zadziwiającym skutkiem, dlatego też ma sławę światową. Wyrób aptekarza B Fragnera w Pradze, c. k. dostawcy nadwornego. Do nabycia we wszystkich aptekach.

Kaszlącym zwracamy uwagę na inserat o Thymomel Scillae, preparacie często polecanym przez lekarzy.

Rada państwa.

Wiedeń, 5 grudnia.

Gdy prezydent Weiskirchner zjawił się w Izbie, powitali go czescy radykali okrzykami i graniem na trąbkach. Prezydent kazał odczytać główną treść podanych wniosków, poczem zabrał głos

do prowizoryum budżetowego

poseł tow. Modraczek, którego z początku nie można było słyszeć z powodu wrzawy i świstań. Mowca ostro atakował rząd, któremu zarzucił, że wciąż grozi rozwiązaniem parlamentu. Omawiał następnie zajścia w Pradze, które zostały sprowokowane zarówno przez radykałów czeskich, jak niemieckich. Wystąpił ostro przeciw obstrukcyi niemieckiej w sejmie czeskim i przeciw „bumlowi" studentów niemieckich, który nazwał dziecińśtwem. I z powodu takiego to dziecińśtwa sprowadzono kata do Pragi. Socyaliści, mimo słusznego oburzenia na te prowokacye, wstrzymali się od demonstracyi; czescy radykali natomiast wywołali rozruchy, pomagając w ten sposób tym, którzy wołają za katem i szubienicą.

Dlatego też ta partya ponosi odpowiedzialność za wszystko, co w Pradze zaszło, i za przelaną krew. (Oklaski u socyalistów). Ale nietylko partye radykalne: czeska i niemiecka ponoszą winę, ponosi ją także

rząd i system rządowy.

Mowca podniósł dalej krzywdę, wyrządzoną dzieciom czeskim, które nie mogą pobierać nauki szkolnej w ojczystym języku; wskazał na strejk dzieci szkolnych i krzywdę, wyrządzoną dzieciom czeskim w Wiedniu przez odmawianie im publicznej szkoły ludowej; wkońcu wezwał wszystkie stronnictwa — aby głosowały za rezolucyą partyi socyalistycznej w sprawie zniesienia sądów doraźnych.

Przemawiał poseł Stölzl (nar. niem.), poczem zabrał głos poseł Kramarz, który protestował przeciw odpowiedzi posła Weiskirchnera na wczorajsze zapytanie co do napadu na Klofacza i przeciw odkładaniu odczytywania interpelacyj na koniec posiedzenia. Mowca przypomina, że gdy on i Abrahamowicz w swoim czasie chcieli uczynić to samo, zostali obrzuceni stekiem obelg przez tychsamych Niemców, którzy dziś takiesame postępowanie oklaskują. W Austryi

dwojaka jest sprawiedliwość:

jedna dla Niemców, druga dla Słowian. Mowca zarzuca Niemcom brak lojalności wobec Czechów i omawia zajścia w Chebie i sejmie czeskim.

Posiedzenie trwa dalej.

* * *

O wybór wiceprezydentów Izby.

Wiedeń. Wczoraj odbyła się narada przewodniczących klubów. Prezydent Weiskirchner oświadczył, że wybór wiceprezydentów w myśl regulaminu przysługuje Izbie, jednakże przyspieszenie wyboru tego jest ze względów praktycznych tem bardziej koniecznem, ponieważ wiceprezydent Starzyński, który jest obecnie jedynym zastępcą przewodniczącego, zawiadomił, że zły stan zdrowia nie pozwala mu na ciągłą, wytężającą pracę. Prezydent prosi zatem stronnictwa, aby poczyniły propozycye swoje co do obsadzenia wiceprezydentur.

Poseł Malfatti imieniem Włochów, Rusinów i Rumunów wymienił dra Conci'ego; niemieckie stronnictwa wolnomyślne Steinwendera; socyalni demokraci Pernerstorfera, a grupa południowo słowiańskiego związku wraz z moskalofilami posła Pogacznika.

Poseł Kramarz wystąpił za pomnożeniem liczby wiceprezydentów o dwóch, aby zapobiedz wynurzającym się trudnościom.

Poseł Starzyński sprzeciwił się temu.

Poseł tow. Seitz zalecał, aby konferujące grupy zgodziły się na zmienianie się, a zastrzegł się przeciw temu, aby miejsca wiceprezydentów obsadzano według narodowości.

Poseł Wasilko zaproponował, aby w pierwszej linii wybrać kandydata południowych Słowian, który ma się zobowiązać do ustąpienia po pewnym określonym czasie na rzecz innej grupy.

Prezydent apelował do południowych Słowian, aby się zgodzili na propozycyę Wasilki i zapowiedział, że wybór wiceprezydentów Izby postawi na porządku dziennym Izby we czwartek.

Czesi mają swego kandydata w miejsce dra Zaczka zamianować najpóźniej do środy.

Wkońcu zaproponował prezydent, aby następne posiedzenie Izby po dzisiejszem odbyło się we środę.

Poseł tow. Adler protestował przeciw temu, domagając się zwołania posiedzenia na poniedziałek.

Prezydent zaznaczył wkońcu, że wniosek posła Adlera podda na dzisiejszem posiedzeniu pod decyzyę Izby.

TELEGRAMY

z dnia 5 grudnia.

Komunikat urzędowy o mobilizacyi.

Wiedeń. Ze względu na powtarzające się w prasie zagranicznej pogłoski o mobilizacyi, należy stwierdzić co następuje:

W ubiegłym miesiącu zarząd wojskowy otrzymał upoważnienie cesarskie, aby w myśl ustawy z r. 1888 zatrzymał tę część rezerwistów oraz rezerwistów zapasowych, która jest koniecznie potrzebną do podwyższenia stanu pokojowego wojsk dyslokowanych w Bośni i Heccegowinie i w południowej Dalmacyi. Zarząd wojskowy postanowił w swoim czasie użyć do tego tylko żołnierzy, znajdujących już w czynnej służbie, t. j. tylko te klasy, które znajdują się obecnie w trzecim roku służby oraz najmłodszą klasę rezerwy zapasowej, która ukonczyła właśnie 8-tygodniowe ćwiczenia. Tych teraz zatrzymano; nie powołano zaś ani jednego rezerwisty, lub rezerwisty zapasowego.

Przyczyny podwyższenia stanu pokojowego są dostatecznie znane. Wyczerpująca i w obecnej zimie jeszcze bardziej niż zwykle natężająca służba bezpieczeństwa na granicy południowo-wschodniej wymaga podwyższenia stanu. Ponieważ atoli zatrzymano tylko część rezerwy i rezerwy zapasowej, a cyfra ta nie wystarcza do uzyskania pożądanego podwyższenia stanu, odbywa się teraz **wzmocnienie załogi o kilka batallonów i bateryj górskich.**

Zarządzeniem tem wszystkie zarządzenia wojskowe będą zakończone, a musiano je uczynić celem bezpieczeństwa nowo-przyłączonych granic.

Z tego wynika, że **o mobilizacyi mowy być nie może,** bo do tego byłoby potrzebnem powołanie rezerwistów, a w rzeczywistości **ani jednego rezerwisty nie powołano.**

Taksamo okazuje się bezpodstawną wiadomość kilku dzienników zagranicznych, jakoby Austro-Węgry rzuciły całe korpusy wojska na granicę.

Echo demonstracyi za uniwersytetem włoskim.

Wiedeń. Wyższy sąd krajowy rozstrzygnął, że włoscy studenci za złożeniem kaucyi mogą być wypuszczeni na wolną stopę.

Demonstracye w Czechach.

Pardubice. Wczoraj wieczór przyszło tu kilkakrotnie do demonstracyj, w których brało udział około 400 osób. Do wykroczeń nie przyszło; urzędnicy polityczni, policya i żandarmerya musiały kilkakrotnie interweniować.

Raudnitz. Około 150 młodych ludzi przeciągało wczoraj ulicami miasta, wznosząc okrzyki: „Hańba!" Żandarmerya i policya wystąpiły, rozpraszając kilkakrotnie demonstrantów, którzy się jednak ponownie zbierali. W kilku miejscach wybito szyby. Dwie osoby aresztowano i po stwierdzeniu identyczności wypuszczono na wolność.

Podjebrad. W ciągu onegdajszego dnia demonstrowało tu około 400 osób. Dwie osoby aresztowano. O godz. $8^1/_2$ nastał spokój.

Parlament niemiecki.

Berlin. Parlament niemiecki rozpoczął dzisiaj dyskusyę budżetową.

Wybory do parlamentu tureckiego.

Konstantynopol. Z 220 deputowanych wybrano 150 mahometan, 33 chrześcijan i 2 żydów.

Minister spraw wewnętrznych oświadczył, że starać się będzie, aby parlament zebrał się **14 grudnia.**

Zwycięstwo rewolucyi na Haiti.

Nowy Jork. Z Port au Prince donoszą, że podczas, gdy w mieście jest stosunkowo spokojnie, członkowie ciała dyplomatycznego w przekonaniu, że nie można się na zarządzenia komisyi spuścić, zawiadomili tych, którzy obecnie są przy władzy, że w razie niepokojów, okręty wojenne wysadzą żołnierzy na ląd. 150 mężczyzn i kobiet aresztowano; są to przeważnie rabusie, którzy plądrowali.

Ze stowarzyszeń i zgromadzeń.

Ogłoszenie.

Ogłoszenia petitowe o zgromadzeniach i zebraniach można umieszczać tylko za opłatą **40 halerzy** od jednorazowego ogłoszenia. Zapowiedz balów, zabaw i przedstawień kosztują **1 koronę** za jednorazowe ogłoszenie

* **Związek stow. robotn. w Krakowie.** W piątek 18 b. m o godz. $7^1/_2$ wieczorem odbędzie się poufne walne zgromadzenie delegatów Związku stowarzyszeń robotniczych w Krakowie w lokalu własnym (Wiślna 5. I. p.), na które delegatów wszystkich organizacyi zawodowych zaprasza zarząd.

* **Baczność kaflarze!** We środę 9 b. m o godz. 6 wieczorem odbędzie się poufne zgromadzenie w lokalu Związku stow. rob. w Krakowie, ul. Wiślna 5. Sprawy ważne.

* **Podgórze.** W niedzielę 6 b m. w lokalu Stowarzyszeń robotniczych (Mały Rynek 4) odbędzie się wieczorek, w skład którego wchodzą Przedstawienie amatorskie: 1) „Kajcio", komedya w 1 akcie; 2) „Stryj przyjechał", komedya w 1 akcie. Po przedstawieniu zabawa taneczna. Początek o godz. 7 wieczorem. Wstęp 40 h.

* **Czarna Wieś.** W niedzielę 6 b. m. o godz. 4 po południu odbędzie się w sali p. Goldberga w Czarnej Wsi 39 zgromadzenie publiczne z porządkiem dziennym: Znaczenie spółki spożywczej dla robotników w Czarnej Wsi. Referent tow. Z. Klemensiewicz Towarzyszki i Towarzysze! ze względu na ważność sprawy jawcie się jak najliczniej

* **Zwierzyniec.** We wtorek 8 b m. o godz. 4 po południu odbędzie się w lokalu Czytelni robotniczej na Zwierzyńcu pod L 53 publiczne zgromadzenie z porządkiem dziennym: Konsumy robotnicze. O liczny udział uprasza komitet.

SKŁADKI.

Na fundusz prasowy „Naprzodu" złożyli: Przez tow. Daszyńskiego 350 K. Wygrane przez Józka od p. Adelci 31 h. Przez tow. Kapellnera 622 K 50 h. Kolejarze ze Szczakowej 60 h. Zebrane przez Zangena 2 K 10 h.

Kursa telegraficzne.

Budapeszt, 5 grudnia. Pszenica na kwiecień 11·95 do 11·96. Pszenica na październik 11·25 do 11·26. Żyto na kwiecień 10·83 do 10·84 Żyto na październik 9·75 do 9·76. Owies na kwiecień 8·83 do 8·84. Owies na październik —·— do —·—. Kukurudza na maj 7·59 do 7·60. Rzepak na sierpień 14·50 do 14·60. Oferty mierne. Chęć kupna mierna. Usposobienie silne. Pogoda: mróz.

NADESŁANE.

(Za dział ten redakcya nie odpowiada).

Polecenia godne podarunki na „GWIAZDKĘ".

Najwyższy już czas, by praktyczna gospodyni zaczęła myśleć o tem, by się zaopatrzyć w przedmioty, którychby można użyć jako podarki na „Gwiazdkę". Muszą to być przedewszystkiem przedmioty, które oprócz piękności muszą mieć także prawdziwą wartość praktyczną

By wybór przedmiotów takich P. T. Publiczności ułatwić, wysyła światowa firma **„Dom dywanów — Dom mebli S. Schein",** c. i k. dostawca nadworny i kameralny **w Wiedniu,** I. Bauernmarkt 12, każdemu na żądanie, wyrażone kartą korespondencyjną z podaniem dokładnego adresu, swój bogato ilustrowany katalog świąteczny, który zawiera nadzwyczajną ilość przedmiotów odpowiednich na podarki.

Celem ułatwienia wyboru osobom, nie mogącym się osobiście tem zająć, wysyła firma ta na żądanie barwne szkice dywanów, jak Axminster, Aragon, Mourzuk, Xylo — prawdziwych i naśladowanych dywanów smyrneńskich — jak również całe kolekcye materyałów dekoracyjnych i meblowych, jako to kretonów, pluszów mohorowych, jedwabnych i półjedwabnych i wełnianych, materyałów czysto wełnianych, sealskinów i materyałów kocowych na lambrokiny, rypsów, gobelin, burettów, sukien i t. p. oraz próbek pasm materyi Również na żądanie wysyła firma ta całe kolekcye materyałów na firanki, story i portyery, czy to koronkowe, czy tiulowe lub sukienne i pluszowe

Trzeba tylko zapodać barwę, styl, szerokość i cenę w przybliżeniu, by uniknąć opóźnienia w przesyłce spowodowanego ewentualnemi zapytaniami o bliższe daty.

Co do towarów, z których próbek nie można wysyłać, jako to: mebli, urządzeń całych salonów, jadalni, sypialń, gabinetów męskich i t. p., to sporządza się z nich na żądanie fotografie i szkice — w razie zapodania barwy, stylu, gatunku drzewa i przypuszczalnej ceny, wykonywuje się bezpłatnie całe kosztorysy. Jeśli ktoś poda referencye, to wysyła mu firma do wyboru oryentalne dywany, konfekcyonowane firanki, kapy na fortepiany, stoły i łóżka, pojedyncze i podwójne, gobeliny, pledy, koce i t. d. zupełnie bezinteresownie tylko za wynagrodzeniem kosztów przesyłki tam i z powrotem,

Towary, wzięte ze składu a nie sporządzone na umyślne zamówienie, wymienia firma ta bez żadnych trudności na inne. **Korespondencya** w języku polskim

Firma ta posiada także wielką filię we Lwowie przy ulicy Hetmańskiej L. 8, która umożliwia osobom bliżej Lwowa mieszkającym naoczny i osobisty wybór towarów.

Źle rozwijające się dzieci

prędko powracają do zdrowia, jeżeli się im daje EMULSYĘ SCOTTA. Poprawa rozpoczyna się już po pierwszem zażyciu EMULSYI.

Emulsya SCOTTA

Prawdziwe tylko z powyższą marką, rybakiem jako pewną oznaką wyrobu SCOTTA.

jest tak słodką, jak krem, a zażywa i trawi się ją nawet w tych wypadkach, gdzy dzieci nie chcą przyjmować mleka. EMULSYĘ SCOTTA polecają wszyscy lekarze we wszystkich krajach w najgorętszy sposób.

Cena oryginalnej flaszki 2 K 50 h. Do nabycia we wszystkich aptekach.

Bibułki do papierosów kręconych **„Pobudka"** wyrobu Mra W. Bełdowskiego polecamy jako wyrób pod każdym względem dobry.

Ogrona deserowe szlachetniejsze gatunki w paczkach przeciw mrozowi zabezpieczone, soczyste gruszki [bery], olbrzymie owy 5 kg. za 4 Kor. dostarcza ...ller, właściciel winnic, ...halas Węgry. 1190 20

Palta, ubrania męskie i dziecinne ...je po cenach konkurencyjnych. Wojciech Sejmej, Stolarska 6.

Praktykanta ...wego, izraelitę, poszukuje Dom ...dlowo-komisowy. Znajomość języka polskiego i niemieckiego wymagana. — Oferty składać do Działu ...ego „Naprzodu" pod „125".

...eksportowy **ST. RUNDBAKIN,** Wiedeń IX, Rögergasse 23/9 poleca

Maszyny do szycia

...nach fabrycznych. — Cennik nowości darmo.

Sirolina **„Roche"**

W chorobach płucnych, katarach, kokluszu, influenzie, szkrofułach

bywa Sirolin „Roche" przez licznych profesorów i lekarzy zapisywany. Sirolin wzbudza apetyt i powoduje przyrost wagi ciała.

Ponieważ liche naśladownictwa są polecane, przeto należy żądać zawsze: **w oryginalnem opakowaniu „Roche".**

Jest smaczny, przeto go dzieci chętnie zażywają.

F. Hoffmann-La Roche & Co.
Bazylea (Szwajcarya) i **Wiedeń III/1,** Neulinggasse 11.

Dostać można na zarządzenie lekarza w aptekach po 4 K za flaszkę.

Ilustrowana broszura H. 1 „O chorobach ze zaziębienia" darmo i opłatnie.

WACŁAW LIPIŃSKI.

SZLACHTA NA UKRAINIE

UDZIAŁ JEJ W ŻYCIU NARODU UKRAIŃSKIEGO NA TLE JEGO DZIEJÓW.

Cena Kor. 2·—, z przesyłką Kor. 2·10.

Skład główny u D. E. FRIEDLEINA Kraków, Rynek 17.

Do nabycia we wszystkich księgarniach.

Wyborowe

Śledzie wędzone

dostarcza odsprzedawcom w miejscu i na prowincyi po umiarkowanej cenie

Fabryka śledzi wędzonych Franciszek Kruk

Kraków, Grzegórzki Nr. 59.

„LIBERUM VETO“

oraz „Jednodniówka Monachijska“ tanio do nabycia w antykwarni

M. H. RAUCHERA, ul. Szpitalna L. 28.

Nie do uwierzenia!

BAZAR OKAZYJNY

przy ul. Sławkowskiej l. 30 [w domu Kawiarni Japońskiej] poleca swój bogato zaopatrzony interes konfekcyi damskiej i towarów modnych po cenach bardzo niskich.

Bluzki barchanowe i flanelowe po K 2·20
Bluzki wełniane po . . . K 3·60
Spodnice, począwszy od . K 5·—

Z LICYTACYI

nakupiłem 4000 zegarków kieszonkowych, genewskich. Czarne i stalowe lub prawdziwe niklowe, płaskie remontoir syst. Omega dobrze idące z 3-letnią sumienną gwarancyą sprzedaje za zaliczką po 8 koron

Dom handlowy Józef Feil

Kraków, Grodzka 60|d.

Na żądanie wysyłam cennik polski ilustrowany darmo i opłatnie.

Ważne dla Gospodyń!

Mam zaszczyt zawiadomić P. T. Publiczność, że do mojego handlu w Podgórzu przy moście w domu p. Aleksandrowicza nadszedł świeży transport rozmaitej 1186 3

porcelany karlsbadzkiej

Sprzedaję różne naczynia na wagę od 50 do 60 h. za 1 kg., restauracyjne naczynia po 40 hal. za 1 kg.

Przedmioty luksusowe i dekoracyjne po bardzo niskich cenach.

Upraszam o jedno tylko zakupno na próbę, celem przekonania się o niebywałej taniości.

Polecając się łaskawej pamięci, kreślę się z poważaniem

J. M. HABER

Podgórze, Sokolska 1 (przy moście)

R. GLANZBERG W TARNOWIE 497

ul. Krakowska 3 (naprzeciw gł. poczty)

poleca gramofony marki „Aniołek“, wielki wybór płyt najnowszych zdjęć, maszyny do szycia rowery i części składowe po cenach fabrycznych. Reperacye wykonuje się szybko i dokładnie.

Praktyczne w podróży! Niezbędne w każdym domu!

Woda do ust w stanie stałym.

„Jahra“ Balnodor tabletki do wody do ust.

Jedna tabletka rozpuszczona w ½ szklance wody, daje aromatyczną, odwaniającą płukankę, konserwującą zęby. Flakon 50 pastylek K. 1·20.

„Jahra“ Kali chloricum pasta

do zębów wybiela zęby, desinfekcyonuje i konserwuje jamę ustną. Tuba 80 h.

„Jahra“ Petrogen.

Wyśmienity środek do konserwowania włosów, usuwa łupież i swąd z głowy, wzmacnia cebulki włosowe i zapobiega wypadaniu. Cena flakonu K. 2 i K. 4.

Wszędzie do nabycia lub w składzie fabrycznym

w Aptece Fort. GRALEWSKIEGO w Krakowie

Wysyłki na prowincyę uskutecznia się odwrotnie.

ZUPEŁNA SPRZEDAŻ.

Z powodu uprzątnienia ogromnego zapasu sprzedaje firma

S. Strassberg w Krakowie, Floryańska 6

Paltot zimowy ubranie marynarkowe spodnie spacerowe i kamizelkę pikową wszystko razem za 58 koron

pierwotna cena 100 koron

o czem Sz. P. T. Publiczność przekonać się może.

Zamówienia z prowincyi uskuteczniam odwrotnie za nadesłaniem 5 koron zadatku.

W razie nie nadania się zwracam pieniądze.

S. Strassberg w Krakowie, ul. Floryańska L. 6.

Budzik z dzwonem wieżowym

najlepszej jakości, raz na 30 godz. naciągany z donośnym dzwonem, rama okrągła, gładko polituruwana, 30 cm. średnicy, cyferblat ze szkłem, 3 pozłacane wagi, 3-letnia pisemna gwarancya.

tylko koron 6·60.

Tensam z świecącym się w nocy cyferblatem K 7·20. Niema ryzyka! Dowolna wymiana lub zwrot pieniędzy. Wysyłka za zaliczką lub poprzedniem nadesłaniem należytości przez pierwszą fabrykę zegarków w Brüx

HANNS KONRAD

c. i k. nadworny dostawca w Brüx Nr. 430. (Czechy).

Bogato ilustrowany polski cennik z 3000 rycinami na żądanie darmo i opłatnie.

Nadzwyczajna okazya!

W Domu Towarowym ABRAHAMA LINDENBAUMA ul. Dietlowska 41|43

Od dnia 25 listopada sprzedaż następujących pozostałych nieasortowanych artykułów **po znacznie zniżonych cenach:**

Szale, chustki wełniane, sznelkowe i jedwabne. Ubranka, sukienki i płaszczyki dziecinne. Rękawiczki wełniane, skórkowe i balowe. Pończochy, skarpetki, kapuzy balowe, staniczki, gorsety. Fartuszki batystowe, halki klotowe i kolorowe. Aksamity na bluzki, żaboty, kołnierzyki i paski damskie, krawaty damskie i męskie, chusteczki. Rosztki firanek koronkowych. Obuwie męskie, damskie i dziecinne, jakoteż pantofle filcowe i skórzane.

Niech nikt nie zaniecha korzystać ze sposobności.

Wartościowe Podarki na Gwiazdkę

poleca **najtaniej** w Krakowie

Emil Goldwasser, Grodzka 58.

Niklowe od Koron 3·—
Lepsze Koron 5·— i 6·—
Srebrne Kor. 8·50 i 10·—
14 kar. złote 25·— i wyżej.

Wyciąg z cennika:

Srebrne łańcuszki . . K. 2·20
14 kar. złoty łańcuch na szyję . . . . K. 12·—
męskie . . . . . . K. 24·—
14 kar. złote pierścionki urzęd. stemplowane od K. 5·80
14 „ kolczyki K. 4·20

Broszki, Szpilki, Branzoletki, Spinki złote i srebrne po najtańszych cenach

Na składzie: łyżki, łyżeczki, cukiernice, papierośnice srebrne oraz wszelkie wyroby z chińskiego sr[ebra]

Zamówienia z prowincyi załatwia najsumienniej odwrotnie.

Na prowincyę darmo

wysyłam bogato ilustrowany cennik zegarków i wartościowych wyrobów.

REIM i S-ka, Kraków, Rynek 37, Linia A-B

polecają **po najtańszych cenach**

Dekoracye kompletne do ubrania całego drzewka od koron 2 do 12.

Nowość! **Gwiazdki** z Lamety od 2 hal. do koron 1·50 Kule na drzewko wydające wspaniałe światło. **Nowość!**

Girlandy złote, srebrne i kolorowe
Dyamentynę i śnieg błyszczący
Świeczki elektryczne
Kotwiczne skrzynki budowlane Richtera
Główny skład mydeł przetłuszczonych Malinowskiego z Warszawy
Mydła kwiatowe o silnym zapachu karton 6 sztuk kor. 1·10

Szopki składane, Aniołki i Lampiony na drzewka
Świeczki woskowe i stearynowe
Kompletne kasetki z przyborami lutowania
Szachy — Szachownice — Domina
Bi-Ba-Bo zajmująca zabawka

Mydła toaletowe o silnych różnych zapachach za 1 klg. kor. 2·—

Najpopularniejsze tytonie

są: tak zwana **„siedemnastka“** (Feiner Herzogowina Rauchtabak) paczka 34 halerze, i tak zwana **„trzynastka“** (Mittelfeiner türkischer Rauchtabak) paczka 26 hal.

Te dwie odmiany tytoniu w równych częściach zmięszane, dają doskonałą mięszankę. Bardzo smaczną jest w paleniu i nadaje się znakomicie do tutek „Noris“ oznaczonych literą **N**

Również nadzwyczaj smaczną jest w paleniu ta mięszanka w bibułkach cygaretowych

„POBUDKA“

wyrobu fabryki „NORIS“

Mra W. Bełdowskiego w Krakowie.

Cena: **„Pobudka“** w książeczkach **4** halerze, w opakowaniu patentowem **6** halerzy.

Zwolennikom kręconych papierosów zwracam uwagę na bibułki **„Pobudka“**.

Przestańcie palić przeźroczyste bibułki!

Mimo znacznego podrożenia kaloszy

sprzedaje **największy dom obuwia** znanej w świecie firmy

Alfreda Fränkla Sp. kom.

w Krakowie, skład główny Rynek 14

Kalosze i Śniegowce po niebywale niskich cenach.

Kalosze męskie . . po K 4·50	Kalosze męskie „Slipery“ po K 5·20
Kalosze damskie . po K 2·80	Kalosze damskie „Slipery“ po K 3·90
Kalosze dziecięce . po K 2·30	Kalosze dla panienek . . po K 2·60

Uwaga: Największy wybór męskich, damskich i dziecinnych bucików po niskich, stałych fabryczn. cenach. Zastępca L. Steigler.

Najtańszy i najskuteczniejszy środek **przeczyszczający**

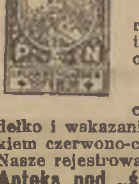
1000

Filipa Neusteina pocukrzone przeczyszczające pigułki

(Neusteina pigułki Elisabeth).

Lepsze pod każdym względem od wszystkich innych podobnych przetworów są te pigułki, **wolne od wszelkich szkodliwych składników; używa się ich z najlepszym skutkiem** przy chorobach organów brzusznych są lekko przeczyszczające, czyszczą krew. Żaden środek leczniczy nie jest korzystniejszy, a przy tem tak mało szkodliwy dla zwalczania

zatwardzenia,

źródła największej ilości chorób. Dla swego słodkiego smaku, nawet dzieci chętnie je zażywają.

Jedno pudełko, zawierające 15 pigułek, kosztuje 30 halerzy, rulon z 8 pudełek, który przeszło 120 pigułek zawiera, kosztuje tylko 2 korony. Po nadesłaniu kwoty 2 koron 45 hal., następuje opłatna przesyłka 1 rulonu pigułek.

OSTRZEŻENIE! Przed naśladownictwami ostrzega się usilnie. Należy żądać „Philippa Neusteina przeczyszczającysh pigułek“. Tylko wtedy prawdziwe, gdy każde pudełko i wskazanie zaopatrzone jest naszą zaprotokołowaną marką ochronną, drukiem czerwono-czarnym „św. Leopold“ i podpisem „Philipp Neustein, Apotheke“. Nasze rejestrowane opakowanie winno zawierać podpis naszej firmy.

Apteka pod „św. Leopoldem“ Philippa Neusteina, Wiedeń I., Plankeng. 6. w Krakowie: K. Wiszniewski, W. Redyk, C. Jahr i H. Gralewski.

MLECZARNIA „ZDROWIE“

w Krakowie, ulica św. To[masza] narożnik ul. Floryańskiej

Podaje: obiady postne, pierogi leg[uminy] z nabiału ze śmietaną konfiturami. Mleko kwaśne niakami lub kaszą. Kuchnia [...]ska. — Sala dla gości. Dz[...] Ceny bardzo niskie.

Zamówienia świąteczne na drożdżowe przyjmuje i sprzedaje towe najtaniej.

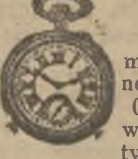
Marmolada

Już rozpoczął się sezon [...] żych marmolad z tegorocznych owoców i wysyłamy

morelową koron 7·50
malinową „ 7·50
wiśniową „ 8·—
jabłkową „ 5·50
[...]anż „ 5·—
5 kg.

[...] ozdobnym blaszanym [...] rze brutto franco każdej [...]cyi pocztowej za zali[czką]. Marmolada nasza jest [...] nie czysta, bez wszelkich sztucznych domieszek ze [...]żych owoców sporządzana, co czyni ją nader zdrową i [...]żywną do chleba, ciast, [...] min i t. p.

Parowa fabryka [...] Brandstädter i Ska we L[wowie].

Proszę zażąda[ć]

gratis i franko [...]mego bogato ilustro[wa]nego cennika z p[...] 000 odbitek ze[garków,] wyrobów srebrnych, [...]tych, muzycznych [...]

Pierwsza fabryka zegarków HANS KONRAD,

c. i k. nadw. dost. w Brüx Nr 1490 (Cze[chy])

Zegarek Roskopf szwajc. [...] 5 K. Rejestr. niklowy kotw. [zega]rek remont. „Adler Roskopf“ [...] Prawdziwy srebrny zegarek 8·40 K. Niema ryzyka! W[ymiana] lub zwrot pieniędzy.

Swój odnowiony

Salon dla pa[ń]

poleca **Z. Lamensdorf** [...] ulica Sławkowska L. 11 [...] Grand Hotelu.

Kupuje i przyjmuje włosy do wyrobienia.

Trwoga i niepok[ój]

w życiu rodzinnem przemin[ie]

Uniwersalna światowa ochrona ko[biet]

(pod gwarancyą!)

Proszę zażądać za nadesłaniem [...] poczt. na 10 h. prospektu [...]

Wysyłka pod dyskrecyą

JÓZEF BAUER

KOSMETIK, hygieniczno-chem. [...] Generalne zastępstwo i biuro [...] Wiedeń, I. Sonnenfelsgasse [...]

POD KRAKOWIANKĄ.

WYSPRZEDAŻ GWIAZDKOWA!!!

Towary bławatne wysortowane oraz resztki

po znacznie zniżonych cenach

poleca

HENRYK MIKOŁAJEWICZ W KRAKOWIE, UL. SIENNA L. 1.

POD KRAKOWIANKĄ.

MAGAZYN NOWOŚCI

Ignacy Sper, Kraków, Grodzka 26 (dom WP. Suskiego)

Poleca z okazyi gwiazdkowej po cenach znacznie zniżonych:

Przeróżne materyały wełniane i jedwabne na suknie i bluzki, także bluzki i halki **gotowe**, plusze angielskie **prawdziwe** na żakiety. **Dywany**, chodniki, kapy, portyery i t. p.

Każdy kupujący od 10 koron otrzyma **na gwiazdkę zegar ścienny darmo.**

K 1·60

Główna reparacya
Tylko u
Józefa Feigenbauma
zegarmistrza
przy **ul. Brackiej 11.**

można nabyć dobrze grające i mówiące gramofony z werkiem szwajcarskim od K 20·—. Płyty w wielkim wyborze od K 2·50, **oraz zegarki, zegary i biżuterye najlepszej jakości.**

Ceny fabryczne.

Główna reparacya zegarka
K 1·60
z gwarancyą.

Przez Wysokie c. k. Namiestnictwo koncesyonowane

Biuro podróży

Zofii Biesiadeckiej
Oświęcim (dworzec)

sprzedaje bilety okrętowe do

Ameryki

I, II i III kl. dla parostatków pospiesznych, oraz bilety kolejowe dla kolei północno-amerykańskich we wszystkich kierunkach.

Ceny ściśle wedle taryf okrętowych i kolejowych.

Bilety okrętowe do Kanady bilety kolejowe kanadyjskie.

Prospekty darmo i opłatnie.

ZABAWKI

największy wybór po możliwie niskich cenach poleca

STEFAN PORĘBSKI

Kraków, obecnie Rynek 32 linia C-D.

Gdzie? Na ś. Mikołaja Podarunki kupić

Stanowczo najkorzystniej **w fabryce cukrów, ciast, miodowników,** prowadzonej pod osobistym zarządem **R. Pieczarki**

15 ulica Poselska 15

Stan majątku tow. 70.824.000.

154.187 członków ubezpieczonych na kapitał 193 milionów 965 tysięcy.

Na drzewko!!!

Ze wszystkich podarków na drzewko nie pozostaje nic w najkrótszym czasie! Dobrze i rozsądnie czynią rodzice, którzy zamiast zabawek dają dziecku

policę asekuracyjną

ponieważ przez to starają się o przyszłość swoich ulubieńców.

Wyjaśnień i druków chętnie dostarcza

Dyrekcyjna Filia Towarzystwa

im. „GIZELI“

w Krakowie
ul. Floryańska 13.

Agenci i zastępcy poszukiwani pod bardzo korzystnymi war. nkami.

Każdy członek bierze udział w czystym zysku tow.

L. AKSMAN w KRAKOWIE, Floryańska 31

przy rozpoczętym sezonie poleca

wielki wybór marynat

wszelkiego rodzaju.

Łososie, Węgorze, Homary. **Ryby** wędzone w galarecie. | **Sardynki** najprzedniejszej jakości w różnych smakach. **Kawior** Carski nie solony.

:: OBOK HANDLU POKOJE DO ŚNIADAŃ ::

Piwo pilzneńskie z marką B B.

Firma odznaczona kilkakrotnie najwyższemi nagrodami

MAGAZYN OBUWIA

F. Jungerwirth

sprzedaje o 25% taniej

Tylko Grodzka 61

naprzeciw kościoła ewangelick.

Nowość! **Renaissance** Nowość!

Nowo i z wielkim komfortem została otwarta

Restauracya i kawiarnia

ul. Grodzka l. 49.

Kuchnia smaczna, codzień świeże zakąski, **piwo Pilzneńskie i Bawarskie. Obsługa a la minut. Codziennie koncert znakomitej orkiestry salonowej, z udziałem kilku solistów,** pod dyrekcyą znanego kapelmistrza **p. Sellera.** 515

Zakład artystyczno-fotograficzny Franciszka Kryjaka

w Krakowie

wchód do Zakładu od ul. Dominikańskiej l. 3 i od ulicy Poselskiej l. 30.

Telefon Nr. 806. **Ceny w zakładzie:** **Telefon Nr. 806.**

12 sztuk wizytowych . . .	Kor. 3	12 sztuk makartowych . .	Kor. 6
12 „ secesyjnych . . .	„ 3	12 „ kart korespondencyjnych	„ 2
12 „ gabinetowych . .	„ 7		

Z głębokiem poważaniem
Franciszek Kryjak.

Wieczorem od godziny 6 do 8 wykonuje się zdjęcia w zakładzie przy oświetleniu elektrycznem, zaś w dzień przy świetle dziennem.

Zjednoczone austryackie akcyjne towarz. żeglugi parowej

„AUSTRO AMERICANA“

Jeneralna ajencya dla Galicyi i Bukowiny oraz Zastępstwo austr. i p. n. LLOYDU

GOLDLUST i S-ka

Kraków, ul. Lubicz l. 8.

Jedyne towarzystwo żeglugi upoważnione reskryptem ministeryalnym dnia 30 kwietnia 1901 do l. 2190 do ustanawiania ajentów i reprezentantów we wszystkich miejscowościach Austryi.

Regularna i bezpośrednia komunikacya
z Austryi do Ameryki, Kanady i t. d.

Trzymajmy się zasady: „swój do swego“. Kto więc chce jechać niech się uda tylko do firmy krajowej:

Jeneralna Ajencya dla Galicyi i Bukowiny i sprzedaż kart okrętowych
GOLDLUST i Ska Kraków, Lubicz 7, naprzeciw dworca kolejowego. — Lwów, ul. Na Błonie 2. — Czerniowce, Brody, Nadbrzezie, Podwołoczyska, Szczakowa, oraz wszystkie prowincyonalne ajencye. 34

UWAGA: Przed zakupnem tandety pruskiej prosimy żądać od naszego wyłącznego zastępstwa na całą Galicyę pod firmą:
Pierwszy krajowy skład gramofonów hurtowny i częściowy

JÓZEFA WEKSLERA

we LWOWIE, Sykstuska 2 :: w KRAKOWIE, Grodzka 71

odznaczona na wystawie jubileuszowej we Lwowie w październiku 1908 najwyższem odznacz. **Grand Prix.**

darmo i opłatnie najnowszy katalog nowo ulepszonych oryginalnych amerykańskich gramofonów z marką „piszący aniołek“, znane na całej kuli ziemskiej z trwałości i oddania głosu naturalnego **bez szmeru.** Firma ta ma zawsze a składzie kilka tysięcy płyt najnowszych zdjęć pi rwszorzędnych sił artystycznych w **różnych językach,** oraz kolosalny wybór gramofonów oryginalnych **Główna ekspedycya hurtowna i częściowa na całą Galicyę.** Centralna zamiana płyt. Części składowe i warsztaty reparacyjne na miejscu.

The Gramophone Company Ltd.
w Londynie.

Na Gwiazdkę: **Gramofon koncertowy najnowszej konstrukcyi z 10 podwój. płytami 60 koron.**

Ja

Anna Csillag

z moimi **185 ctm. długimi, olbrzymimi włosami Loreley,** które uzyskałam **po 14 miesiącach używania** mojej, **przezemnie wynalezionej** pomady. Jestto jedyny środek przeciw **wypadaniu włosów,** do **wzmocnienia ich porostu i pokładu włosów, wytwarza u mężczyzn bujny, silny porost brody** i nadaje już po krótkiem używaniu **tak włosom na głowie, jak brodzie,** naturalny **połysk i bujność** i zachowuje je przed **wczesnem zesiwieniem** aż do późnego wieku.

Cena słoika 2 i 4 K.

Główny skład dla Krakowa

ARNOLD REIFER

skład apteczny

KRAKÓW, GRODZKA 35.

Odleżałe czyste, silne nalewki owocowe, rosolisy, rumy, koniaki, sta

na miary, flaszki i t. d. poleca

nadzwyczaj tanio, bo po hurtownych cenach litr od 1 K. w zw

Parowa fabryka wódek polskich

Romana Marczyńskiego, Półwsie Zwierzyniec „Pałac“ telefon Nr.

tuż za rogatką Zwierzyniecką.

Medal i krzyż złoty na wystawie paryskiej. **Dyplom honorow**

MAGAZYN HENRYKA SCHWARZA

KRAKÓW, GRODZKA 13. TELEFON 43

POLECA **NA SEZON JESIENNY NOWOŚCI!!** POLECA

Przy zakupnie wełny i jedwabiu na metry za gotówkę ponad K 60 — 5% **rabatu.**

Kapelusze damskie paryskie modele i ich kopie sporządzone we własnej pracowni

! **Ważne dla przejezdnych i krawczyń!**

Löbl Rakower

Kraków, ul. Stradom L. 18. Tel. Nr 691.

Hurtowny i częściowy Skład Strojów Damskich oraz największy wybór przyborów do krawieczyzny.

Bielizna Prof. Dra Jägera
Kalosze Petersburskie

Przy reumatyzmie i newralgii łagodzi i uspokaja ból
Przy podagrze usuwa obrzmienie i umożliwia poruszanie się stawów
Przy oziębinach na rękach i nogach usuwa nieprzyjemne swędzenie

Contrheuman
Marka dla (mentolowo salicylizowanego ekstraktu kasztanów).

1 tuba 1 koronę

Za poprzed. nadesłaniem K 1·50 przesyła się 1 tubę
Za poprzed. nadesłaniem K 5·— przesyła się 5 tub
Za poprzed. nadesłaniem K 9·— przesyła się 10 tub
franco

Wyrób i skład główny

B. Fragnera apteka

c. k. dostawcy dworu PRAGA III. Nro 203.

Uważać należy na nazwę preparatu i wytwórcy!

Do nabycia we wszystkich aptekach.

Dla chorych! Dla cierpiących! Dla zdrowych!

Przeciw jak najbardziej uporczywym i zastarzałym wypadkom: **reumatyzmu, gośćca, bolów nerwowych, bolu głowy i zębów, przeciw bolom krzyża i mięśni, kłuciu w boku, darciu, bolom nóg, spuchliznom** chwalą ogólnie wypróbowany w wielu klinikach przez około 1000 lekarzy bardzo polecony, natychmiast uśmierzający ból

Ichtyomentol

Patentowany we wszystkich państwach. Wielokrotnie odznaczony. Skutek nadzwyczajny! Jako środek leczniczy niezrównany! Przeszło 15000 listów dziękczynnych. Główna fabryka i wysyłka: Laboratoryum chem. aptekarza S. Edelmana w Bohorodczanach, oddział 58. Przesyłka franko od 5 flaszek wzwyż za nadesłaniem 6 koron, za pobraniem 20 h. więcej, 10 flaszek franko 10 koron, 25 flaszek franko 23 koron.

Wyniki dowodzą że

THYMOMEL SCILLA

przy kurczowym kaszlu dzieci i dorosłych m oddać znakomite usługi.

Setki lekarzy wydało orzeczenia o zdumiewającem, s kiem działaniu środka **Thymomel Scillae** przy kokluszu, jak przy innych rodzajach kaszlu kurczowego.

Proszę zapytać swego lekarza.

1 flaszka 2·20 K. Pocztą franco za poprzedniem nadesła 2·90 K., 3 flaszki za poprzedniem nadesłaniem 7 K. 10 fla za poprzedniem nadesłaniem 20 Kor.

WYRÓB i SKŁAD GŁÓWNY:

B. FRAGNERA apteka,

c. k. nadw. dostaw.

PRAGA-III Nr. 203.

Do nabycia we wszystkich aptekach. Baczność na nazwę preparatu, wytwórcy i markę ochronną.

Filia c. k. uprzyw.

Galicyjskiego Akcyjnego Banku Hipotecznego w Krakowie.

ODDZIAŁ KASY ZALICZKOWEJ

wchód od ulicy Brackiej L. 1.

udziela kupcom, rękodzielnikom, przemysłowcom, właścicielom gruntowym i t. p. **zaliczek za skryptem dłużnym** na spłatę w ratach tygodniowych, miesięcznych lub kwartalnych. Udziela również **zaliczek na zastaw kosztowności** (złota, srebra, drogich kamieni) i papierów wartościowych.

298

Nowość! **Efektowne!**

Prawna ochrona. Zarejestrowany wzór.

Wspaniałe dźwięki anielskie na drzewko Nr. 1

całe metalowe, z 6 pozłacanymi aniołkami, 30 cm. wysokie. Nie zniszczalne z. kończenie drzewka. Gwarancya za działanie bez zarzutu. Najpiękniejsza ozdoba na drzewko, która powinna się znaleść w każdej rodzinie chrześcijańskiej.

Wytwarzane przez 3 świece ciepłe powietrze obraca kółka rozpędowe, a umieszczone na niem ulepszone młoteczki stalowe uderzają o trzy dzwonki, przez to powstają piękne srebrne dźwięki, które młodych i starych wprawiają w uroczysty, świąteczny nastrój. Cena z pudełkiem i sposobem postępowania opłatnie za poprzedniem nadesłaniem należytości za sztukę

koron 1·50

3 szt.	K 4·—	9 szt.	K 10·80
4 „	„ 5·20	12 „	„ 13·50
6 „	„ 7·50	24 „	„ 26·50

Za pobraniem pocztowem 20 h. więcej. Nr. 2, te same **dźwięki anielskie na drzewko w bardzo okazałem pięknie niklowanem wykonaniu** z kręconymi słupkami dzwonkowymi i **3 wspaniale promieniejąc. kwiatami ze srebrnej blachy**, które po zapaleniu świec dają **cudne odbicie światła,** w pudełku wraz ze sposobem postępowania opłacone za poprzedniem nadesłaniem należytości za sztukę

KORON 2·—

3 sztuki	K 5·50	6 sztuk	K 10·50	12 sztuk	K 20·25
4 „	„ 7·25	9 „	„ 15·50	24 „	„ 39·50

Za pobraniem pocztowem 20 h. więcej. Przy zamówieniu więcej jak jednej sztuki powyższych dźwięków, otrzyma każdy zamawiający 10 sztuk wybranych, artystycznych kartek illustrowanych, między temi kartki Świąteczne, Noworoczne, z których sztuka wszędzie po 10 do 12 halerzy się sprzedaje. Zamiana dozwolona, lub zwrot pieniędzy, zatem bez ryzyka.

Zamówienia wysyłać wcześnie do

c. k. dostawcy dworu Hanns Konrad w Brüx, Nr 2029 (Czechy).

Proszę zażądać mego najnowszego głównego katalogu z 3000 rycin, który natychmiast darmo i opłatnie nadesłany będzie.

Apteka Konstantego Wiszniewskiego w Krako

poleca własnego wyrobu

Tabletki kaskarowe

środek wypróbowany a gruntownie przeczyszczający żołądek sprawiający boleści, nie zawiera bowiem **aloesu, a więc nies** dliwy i przyjemny do zażycia. Zażywa się na czczo idąc po 2 sztuki. — Cena słoika 1 kor.

Piwo z ekstraktem słodowym

wyborny środek na kaszel i katar płuc i żołądka, używa s razy dziennie po 2 większe kieliszki. — Cena butelki 72

Główny skład na zachodnią Galicyę

Wina i Eliksiru Kola na wzmocnienie nerwów. Cena K 1

Creme Iris

do pielęgnowania skóry i piękności cery. — Cena słoika 2

Zawsze świeża **Krowianka**

jak krajowa jak wiedeńska. 897 Cena kor.

Konieczną jest ochrona

każdego skaleczenia, by zapobiedz zakażeniu.

Od lat 40 znana jest maść rozmiękczająca zwana **pragską maścią domową**, jako wypróbowany znakomity środek. Ochrania rany, łagodzi zapalenie i bole, działa chłodząco i przyspiesza zabliźnienie i wyleczenie.

Codziennie wysyłka pocztowa.

1 cały słój 70 hal. Pocztą za poprzedniem przysłaniem należytości od 3 K 16 h posyła się 4 słoje za nadesłaniem 7 K, wysyła się 10 słoi franco do wszystkich stacyj monarchii austro-węgierskiej. Wszystkie części opakowania noszą prawnie zastrzeżoną markę ochronną. **Skład główny**

B. FRAGNER c. k. dostawca nadworny apteka

pod czarnym orłem

PRAGA, Mała strona, róg ul. Nerudy 203.

Składy w aptekach Austro-Węgier.

5000 Zegarków darmo

Polski katalog wysyłam każdemu darmo bez jakiejkolwiek płaty i opłatnie.

Koron		Koron		Koron		Ko
Roskopf patent	3·-	Budzik . . .	2·40	Budzik . . .	6·-	Pendułowy 70
Srebrny Roskopf	6·-	z świec. tarczą	3·—	z bijącym werk.	8·-	z dzwonem wi
Kolejowy Roskopf	7·-	z dzwon. wieź.	5·—	z muzyką . .	10·-	z budzikiem
Srebr. z podw. kopertą	8·-	Zegar kuchenny	3·—	6 walców . .	12·-	z muzyką .

Oryginalne **Omega, Schaffhausen, Glashütte, Helios, Amalfa,** c. k. od K 13, jako też towary **złote i srebrne** w cenie oryginalnej fabry

3-letnia gwarancya, Zamiana lub zwrot pieniędzy.

Max Böhnel, Wien IV., Margarethenstr. 27/47. we w do

Zaprzysiężony rzeczoznawca i taksator. Największa i najstarsza Założona w roku 1840. — **Katalog z 5000 rycinami darmo i op**

„CLOTHING HOUSE“ Kraków, Floryańska 8.

pierwszorzędny magazyn angielskich ubiorów męskich w najlepszych gatunkach.

SAMUEL KLEIN b. dług. kier. firmy Iscovitch.

Zwraca się uwagę na dokładny adres firmy.

UBRANIA marynark.
„ żakietowe
„ anglesowe
„ smokingowe
„ frakowe
„ szportowe

Zarzutki wiosenne, letnie i jesienne. Paltoty zimowe. **Kurtki i bundy podróżne.**

FU miastowe żne w na wyborze, nia usku w najkr